

تاریخ عثمانی انجمنی کلیاتی

عدد : ۴

احمد رفیق

عثمانیلیلر و بویوک فرهدریق

(۱۱۷۹ — ۱۱۳۳)

الون ایکنجی عصر مجریده عثمانیلرله فرهدریق ویلهلم و بویوک فرهدریق بیننده
وقوع بولان مخابراته دائر دیوان هایون وثائقی و برمدخلی حاویدر.

استانبول

مطبعه اورخانیه

۱۳۳۳

مدخل

عثمانليارک پروسياليرله ايلک مناسبتلري سلطان احمد خان ثالث زماننده ، داماد نوشهرلى ابراهيم پاشانک صدارتى هنکامنده باشلادی . واقعا پروسيا قراللى عثمانليارجه مجهول دکلدی ؛ دها اسوج قرالى دميرباش شارلک (بندر) ه التجا ايتديكى زمانلر ، فره دريق ويلهلمک اسوج آرسلاننه هجومى ، (پولتاوا) هزيمتدن مجروح و پريشان فرار ايدن قرالدين غربى پومه رانيانى آلماسى بابعالى رجانلجه ده معلومدى ؛ فقط پروسيا ايله سياسى مناسباته هنوز کيريشلمه مشدى .

پروسيا قراللردن بابعالى ايله ايلک دفعه مخا براته باشلايان ، بويوک فره دريقک باباسى فره دريق ويلهلم اولدى . « قرال چاوش » اصطبل عامره سنده کزیده و توانا عثمانلى آتلرندن ده بر قاچ دانه بولوندرمق ايستدی . عسکرلک و بينججیلک حسياتيله غلبانه کلهرک عثمانلى خاقاننه مراجعت ايتدی . بومراجعت ، سلطان احمد خان ثالث ايله صدراعظمى طرفندن کال ممنونيتله تلقى ايدلدى . ابراهيم پاشا ، فره دريق ويلهلمک کوندرديكى يوهانس يورغوچقى به هر درلو قولايقلرى کوستردى . حتى بونکلده قالمادى ؛ فره دريق ويلهلمک ايستديكى آتلى کوندرديكى کي آريجه کنديسى ده « هديه اونق اوزره براسب جواد » تقديم ايتدی (۱) . فره دريق ويلهلمک وفاتندن سوکرا پروسيا تاجنه نائل اولان بويوک فره دريق تورکيه نك شرقده کي اهميتنى تقدير ايله مشدى : روسلر ، عثمانليارله پروسيالير ايچون مشترک بردشمندى . روسيه نك قوت و قدرتنه

قیرمق، اونی تجاوز و استیلادن واز کچیرمک ایچون عثمانلیرله خوش کچینمک و حتی ایجاب ایدرسه آفاق ایتمک لازمدی . بوتون اسلافی ایچنده روسیانک بوتقطه نظر دن وضعیتنی فرهدریق درجه سنده تقدیر ایدن اولمادی . فرهدریق ایسه روسیایی دشمنلر دن قورتارمق ، پروسیانک ایلرینسی تأمین ایتمک ایچون عثمانلی قوتندن استفاده ایتمکی دوشوندی .

بویوک فرهدریقک فکرنجه، تورکیه پروسیانک طبیی برمتفق ایدی . چاریجه الزامت ، کندی ایچون اولدینی قدر ، عثمانلیر ایچون ده بی اماندی . بویوک فرهدریق عثمانلیرک ده موسقوف دشمنلکنده کنده سنه ظهیر اولاجقیرینی بیایور ، مسلمان بر دولته آفاق ایتمکده دینی بر محذور تصور ایتموردی . بناء علیه برنجی فرانسوانک عثمانلیرله آفاقنی « ملحدانه آفاق » تلقی ایدنلرک مسلکنه تابع اولمادی . اونک نقطه نظر نجه قرال ، پروسیانک خادمی ایدی ؛ دولتک تعالیسی ایچون هر درلو وسائطه مراجعت ایتمک قرالک وظائنی جمله سنه ندی .

فرهدریق، پدرینک تختنه جلوس ایدر ایتمز عثمانلیرله حسن مناسباته بولونمانی مسلك اتخاذ ایتدی (۱۱۶۰ هـ) . باب عالی ایله اولا بردوستلق معاهده سی عنیدنه قرار ویردی . حتی بومقصدینه سلطان محمود اول زماننده تشبث ایتمشدی . فقط روسیه، فرهدریقک بوارزوسنی عقیم بر اقایه چالیشمش، باب عالیده اولانجه نفوذینی صرف ایتمشدی . فرهدریق، املنه نائل اولق ایچون، هیچ برمانعه اهمیت ویرمه دی . تورکیه ده اوزون مدن اوطورمش ، تورکلرک احوال وعاداتنه وقوف کسب ایتمش برینی انتخاب ایتمک ، اونی استانبولده تجارت مأموری کچی بوله ندرمق ایسته دی .

هاوده اسمنده بر تاجر بووظیفه نک ایفاسی ایچون مناسب کورولدی . فرهدریق ، هاوده یی ره کزین نامیله عثمانلی پایتختنه کوندردی . ره کزین باب عالی تزدنده کی وظیفه سی حسن صورتله ایفا ایتدی .

روسیه نك پروسیا علیهنده کی دسیسه لرینه مانع اولدی . استانبولده بالخاصه اسوج سفیری سه لسیغك یاردیمی کوردی . فره دریق ، سلطان عثمان نائیک جلوسنی تبریک ایچون بر نامه کوندردی (۱۱۶۸ هـ) . اوتاریخدن انتباراً عثمانلی خاقانلریله پروسیا قرالیری ارسنده مخبرات باشلادی . بویوک فره دریق قوجه راغب پاشانك صدارتی هنکامنده ده (۱۱۷۱) مقصدینی تعقیدن کری طورمادی . فقط فرانسه سفیری وه رژه نك سیاستی ، تورکیه ایله پروسیا بیننده اتفاق عقیدینه مانع اولدی . فره دریق عزم ومتاتی سایه سنده عثمانلیرله ایلك اول سکیز ماده وبرخامه دن مرکب بر تجارت معاهده سی عقیدینه موفق اولدی . بومعاهده ، دها اول ناپولی ، اسوچ و دانمارقه ایله عقد ایلمش اولان تجارت معاهده لرندن فرقی دکلدی (۱) . فره دریق بومعاهده ایله استانبولده تبعه سی بولونان اوروپا دولترینك وضع ایتمک لری قایتولاسیوندن کندی تبعه سی ده مستفید ابله مشدی (۲۴ ذالحجه ، ۱۱۷۴) .

بویوک فره دریقك اصل مقصدی روسیه نك نفوذینی قیرمق ، عثمانلیرله تعرضی وتدافعی بر اتفاق عقد ایلمکدی . بوسیدن سلطان مصطفای ناکه کوندردیکی بر نامه ده بو اتفاق قیمت واهمیتی اوزون اوزادی به شرح ایتمدی . اوصرده فره دریق یدی سنه حربنه کیریشمشدی . اطرافنی احاطه ایدن دشمنلردن قورتولق و بالخاصه روسیه به جنوبدن عثمانلیر واسطه سیله برضیه اورمق ایسته یوردی . فره دریق بوفکری ، اوزماننی وضعیت سیاسیة ایجابجه ، عثمانلیر ایچون ده موافقدی . روسیه ، هنره سورتله اولورسه اولسون ، یدی سنه حربی بئیر بیتمز تورکیه به تعرض ایده جکدی . بناءً علیه او ائنده پروسیالیرله اتفاق ایدرک روسلره تعرض ایتمک عثمانلرک ده آتیلری ایچون معتدل بر ساستدی . فقط قوجه راغب پاشا عثمانلی اردوسنك حالنی دوشوندی . فرانسه سفیری قونت دو وه رژه نك

تفویزینہ و کندی حسیاتہ تابع اولدی . بویوک فرهدریقك متقابل منافع اساسنه مستند تکلیفنه موافقت ایده مه دی . اوصرده چاریچه الیزابتهك وفاتی بویوک فرهدریقی مدهش بر خصمدن قورتاردی . چارلق مقامی پروسیایه دوست بر حکمدار اشغال ایئدی . روسیه نك محاربه خطرندن عسکرینی چکمه سی فرهدریقی اولدجه سربست بر اقدی . عالم قرال ، متباقی دشمنلرینه ، فرانسه یه و آوستریایه ، غلبه چالدی . آرتق تورکیه ایله ده اتفاهه لزوم قالمامشدی . فقط فرهدریق عثمانلرله حسن مناسباتده بولونمقدن ینه کری طورمادی . بوصرده روسیه ایله پروسیانك آره سی اییلشدی . بوتبدل باب عالینك اندیشه سنی موجب اولدی . هم بومسئله بی تحقیق ، هم ده ره کزینك مأموریتنی تصدیق ایچون بویوک فرهدریقه بر ایچی کوندرمه ک قرار ویرلدی (۱۱۷۷) . بویاچی ، سابق آناتولی محاسبه جیسی الحاج احمد رسمی اقدی ایدی .

احمد رسمی اقدی یه ویریلن تعلیمات غایت واضحدی . عثمانلی ایلیچسی لهستاندن کچرکن باب عالینك حایه سی حقنده لهیلره تأمیناتده بولوناجقدی . کندیسنه پروسیا قرالی طرفندن تعرضی و تدافعی براتفاق تکلیف ایلدیکی تقدیرده باب عالی یه اشعار کیفیت ایده جک ، روسیه ایله پروسیا بیننده حاصل اولان مقارنتك عثمانلر ایچون مضر اولمادیغنه قناعت حاصل ایلیه جکدی .

احمد رسمی اقدی ، عزیمی اقدی ایله برلکده (۱) بووظیفه بی حقیله ایفا ایئدی ، رومانیا و لهستان یولیه بش آیده برلینه کلدی . برلینده آلتی آی قالدی . عودتنده رکاب هایونه تقدیم ایلدیکی سفارتنامه ده اتنای سفارتنده کی مشاهداتی و بویوک فرهدریق ایله ملاقاتنی مفصلاً تصویر ایئدی .

احمد رسمی اقدینك برلین سفارتتی متعاقب استانبولده ره کزینك

وضعیتی دیکشیدی . ره کزینک یرینه کوندریلن زه غلین استانبواه کلدیکی زمان ، احوال و وضعیت بستون باشقه ایدی . زه غلین استانبولده اذ زیاده لهستان ایشلریله مشغول اولدی . بوسره ده لهستان قرالی اوچنجی اوکوست وفات ایتشدی . پروسیا سفیری ، باب عالی یه ویردیکی مخطرده ده لهستان قرانک اتخابنده اهلینک سربست براقلماسنی ، فرانسه و آوستریانک مداخله ایتمه مسنی تکلیف ایتدی . پروسیه ایله روسیه بیننده کی مقارنتک باب عالی ایچون هیچ برتهلده کیی تضمن ایتمه چکنه دائر باب عالی یه تأمینانده بولوندی . حتی لهستانک بالآخره تقسیمی مسئله سنده باب عالی نزدنده بویوک فرهدریق نامنه ایقای وظیفه ایدن ده زه غلین ایدی .

عثمانلیرک بویوک فرهدریق حقنده درین بر حرمتلری واردی . بوکاده باشلیجه سبب ، فرهدریقک فضل و کالندن زیاده ، عسکرلکی ایدی . اختیار قرالک جنراللرینه ویردیکی تعلیمات بیله ، شانی زاده عطاءماه افندی طرفندن تورکجه یه ترجمه ایدلمشدی . پروسیا عسکرلکی همان بوتون عثمانلی رجالی طرفندن تقدیر ایدیلوردی . اردوسی مکمل ، روسیه یه دشمن بردولته عثمانلیرک وضعیت سیاسیه لری ایجابنجه اتفاق ایده جکلری شبهه سزدی . فقط اردونک حالت روحیه سی و انضباطسزلنی یکیدن بر حربه کیرمهک مساعده کلدی . دولت ۱۱۵۲ سفرندن هنوز قورتولمش ، ایران محارباتیله سنه لرحه مشغول اولمشدی . آرتق اردونک بر آز دیگنمه سی ، مملکتده تنسیقات ایله ، اصلاحات ایله اوغراشیلماسی لازمدی . بوکا سیاسی تأثیرلرده انضمام ایتش ، بو سیدن عثمانلیرله بویوک فرهدریق آره سنده تجارت معاهده سی عقدندن باشقه سیاسی هیچ بر اتفاق عقد ایدیله مه مشدی .

*

**

عثمانلیرک بویوک فرهدریق له مناسبانه تعلق ایتک اوزره دیوان هایونده موجود وثائق اون یدی مکتوبدن و بر تجارت معاهده سنک صورتندن عبارتدر . فرهدریقک پدری فرهدریق ویله لمه دائرده درت وثیقه

موجوددر . بویوک فرہدریقدن سوکرا کی دورلر وبالخاصہ سلطان سلیم ثالث زمانندہ عقد ایدیلن پروسیا اتفاقہ دائر وثیقہلر پک مبدولدر . کتابمز ، بویوک فرہدریقہلہ عثمانیلر بینندہ کی مناسباتہ تعلق ایتدیکی ایچون یالکز اودورہعاند وثیقہلرک اکمہملرینی وبردہ، عثمانلی پروسیا مناسباتنک باشلانغجنی کوستردیکی ایچون ، فرہدریق ویلہلم ایلہ سلطان احمد خان ثالث و وزیر یینندہ جریان ایدن مخبراتی نشر ایلپورز . بووثیقہلر عثمانلی - پروسیا اتفاقنک تاریخچہسنہ بر مدخل تشکیل ایدہ بیلیر .

بویوک آطہ ، ۲۶ نوسان ۱۹۱۷

احمد رفیق

عثمانليدر و بويوك فراه دريق

فراه دريق و يلهله دائر و يثقلر

(۱۸ جاذى الاول ۱۱۳۳ - ۲ شعبان ۱۱۳۳)

در دولتمداره بوانه دك پروسيه قرالى طرفندن نامه كلدوكى اوليوب انحق
بونامه تاريخ من بوردم پروسيه قرالى طرفندن اوليق اوزره آدميسى يديله آستانه
سعادت آشيانه ده مقيم انكلتره الجيسنه كلوب الحى مومى اليهك وساطتيله آدميسى
حضور صدر اعظمى به دخول و تسليم نامه ايله اداى خدمت ايدنجه قياماً شرفياب
سؤال اولشدر . اصل نامه وسائر كاغذلى سماعتلو رئيس افندى حضرتلى
طرفندن حفظ اولتوب قلمه صورتى كلشدر .

۱

شوكتلو عظمتلو قدرتلو پادشاه عالم پناه كرامتو افنديز حضرتلرينك ركاب
هايونلرينه پروسيه قرالدين كلن نامه نك ترجمه سيدر . فى ۱۸ جا ۱۱۳۳

بلاد نامداران ثلاثه نك يعنى قسطنطينيه وادرنه وبلانينك وپروسه نك
وروم ايلي واناطولينك و مغرب و عرب و عجمك سلطانى وارض مقدس
ومصر ك و قبرز وسائر جزايرك وبرا و بحر آنچه ولايتلرك صاحب و وارثى
شوكتلو عظمتلو قدرتلو پادشاه آل عثمان اولو دوستمز سلطان احمدخان
حضرتلرينك حضور هايون شوكتمقر و نلرينه بركه بعناية تعالى پروسيه نك
قرالى و برانده بورغك مارقوسى و رومه ايمپراطور لغنك هر سكى و اراسيه نك
نوى قشطلرينك (۱) و التكيانك (۲) كلدريانك (۳) قلو ويانك (۴)
بولياچى نك استه تيانك (۵) و پومرانيانك قاسويانك و انداليانك
(۱) نوى كوسترين (۲) و الانكهن (۳) كلدون (۴) قله و مارق

(۵) استه تين .

مغاپولیانك (۱) فروژنه نك (۲) نورمیرغه نك حالپرشتادك منده (۳) قامینك (۴) روپیانك (۵) تكلن بورغانك (۶) وسایر ولایتلك صاحب و حاكمی ایز فردرقوش ویلهلموش طرفزدن عرض خلوص و هر حالده كامین و کامیاب اولملری دعواتی تقدیمیه دوستانه انها و مخلصانه اعلام اولنان بودر که جناب هایونلرینك ممالك واسعه لرنده حاصل اولان آتله هنر و حسن بهادرلقده مشهور عالم و جمله به مرجح اولدقلرندن ناشی کندو اخور اولیزه بومقوله بهادر و نامدار اتلك تدارکله فروزینت و فخر و شهرت ویرمکه ارزو و هوس ایلدوغمزدن ناشی آخورلریمزه كتخدالرندن یوحنس یورغوچنی (۷) نام کسنه بی کندومزه مخصوص برقاچ رأس اتلك اشتراسی ایچون اول طرفه فرستاده قلدوغمز اجلدن جناب هایونلرندن رجا و التماس اولتورکه مرقوم یورغوچنی قواکزه سپارش ایلدیغمز اوزره خصوص مزبورده اذن هایون ورخصت پادشاهانه لری مبذول و بی دریغ بیوریه . خصوص مزبوره مساعده پادشاهانه لری مبذول و دوستلغه بناء واقع التماس قرین و وجود پذیر بیورلیق برله کمال مرتبه ده بودوستکنزی ممنون و مسرور بیوره جقلرنده اشتباه هایونلری بیورلیوب بوخیر خواهلرینی سایر دوستلریکنزك زمهره سنه الحاق و ضم بیورملریبه تشکرنده و نشو و نما بولان دوستلگ مراعتنده قطعا تقصیرات اولمیه جنی علم عالم ارا رینه خفی بیورلیه . باقی خدای لایزالدن جناب هایونلرینك عمر طویل برله معمر و هر حالده کامیاب و کامران اولملرینی درون دلدن رجا و نیاز ایدرز . ولادت حضرت عیسانك بیك یدییوز یکرمی سنه سنده ماه ایلولك یدنجی کوننده قرالغمزك سکننجی سنه سنده مقر حکومتمز اولان برلین نام شهریمزده تجریر اولمشدر .

(دیوان هایون نامه دفتری ۶، ص ۴۹۶)

(۱) ماغده بورغ (۲) فریزلاند (۳) میندین (۴) قامه ن (۵) نوی روپهن

(۶) مکلنبورغ (۷) یورغوفسکی .

۲

دولتو سعادتلو عنایتلو صاحب دولت حضرتلرینه پروسیه قراندن کلان مکتوبک ترجمه سیدر. فی ۱۸ جا ۱۱۳۳

بز فردرقوش و لهلموٹ که بعنایه پروسیه نیک قرالی و براده بورنگ مارقیوزی و رومه ایمپراطورلنگک هر سکی و سایر نیچه ولایتلرک حاکمی و وارثی یوز حالیا دولت علیه عثمانیه نیک صدراعظمی و وکیل مطلق اولان دولتو و سعادتلو دوستمز ابراهیم پاشا حضرتلرینه عرض خلوص و وداد ایله تفقد خاطرلری مراسمی مرعی و مؤدی قندقدن صکره دوستانه انبا و آنها ایدرز که اولو دوستمز اولان شوکتلو و عظمتلو و قدرتلو پادشاه آل عثمان حضرتلرینک حضور هایونلرینه بو کونلرده تحریر و فرستاده قلنان محبت نامه مزده ممالک و واسعة محروسه لرنده کندو تقسمز ایچون برقاج رأس کزیده و بهادر آتلیک اشتراسی ایچون اخور اولمز کتخدالردن یوحنس یورغوچی نام کمنه یه اذن هایونلری ارزانی و رخصت پادشا - هانه لری مبذول و بی دریغ بیورلمق باینده رجا و التماس اولنوب مساعده علیه لری بیورلمق برله بودوستلرین نمون بیورملری مأمولمز در . اول اجلدن جناب سعادتلرندن دخی خصوص مزبورده مزه طرف هایون پادشاهانه دن اذن و رخصت ارزانی و مساعده هایونلری مبذول بیورلمق باینده همت علیه کز و دوستانه سعی جمیلکز بی دریغ بیورلمق رجا و التماس اولنور و ان شاه تعالی بو وسیله دوستلقده اولان همتکز بوجهله فراموش اولنوب فرصت ال ویردقده غنیمت بیلوب مقابلنده آثار دوستلنگک اجرا و اظهارنده تکاسل اولنمه جنی ملحوظکز اوله . باقی جناب سعادتلرینی خدای تعالی حضرتلرینک حفظ و امانته سپارش و عمر طویل برله معمر و هر حالده کامیاب اولملرینی رجا و نیاز ایدرز . ولادت عیسانک بیک یدییوز یکریمی و قراللمزک سکزنهی سنه سنده ماه ایلولک یدنهی کوننده مقر حکومتمز اولان برلین نام شهریمزده تحریر اولمشدر .

(دیوان هایون نامه دفتری ۶، ص ۴۹۶)

طرف هايوندن بروسه قرالنه نامه هايون صورتيدر .

افتخار الامراء العيسويه مختار الكبراء الملة المسيحية مصالح مصالح الجماهير النصرانية صاحب اذيال الحشمة والوقار صاحب دلائل المجد والاعتبار بروسه نك قرالى و اكا تابع نجه ولايتترك حكمدارى وروما امپراطور لغتك هر سكي دوستمز فردر قوش ولهموش ختماه تعالى عواقبه بالخير توقيع رفيع هايون جهات مطاعمز واصل اوليجق معلوم كنز اولاكه جناب خدای متعال تعالى شانه عن الشريك والمثال وتقدمت صفاته عن وصحة التحول والانتقال حضر تليرنك عنايت بي غايى وعالم لره رحمت اولان سيد الانبيا وفخر الاصفيا حبيب خدا شفيع روز جزا اولو بيغمبر من محمد المصطفى صلى اه تعالى عليه وسلم حضر تليرنك ميامن معجزات كثيرة البركاتيه مرجع سلاطين عظام وملاذ خواقين فيخام اولان سده سنيه سدره مقام وعتبه عليه سهر احتشامز طرفكز دن فرستاده قلنان نامه صداقت علامه كنز مقرر سرير سلطنت سنيه ودار الخلافه العليه من اولان محروسه قسطنطينه لازالت محروسه بجراسنه الالهيه به كلوب قانون قديم عثمانى ودأب مستديم جهانباني اوزره ترجمه سى دستور اكرم مشير افخم نظام العالم ناظم مناظم الامم مدبر امور الجمهور بالفكر الثاقب متمم مهام الانام بالرأى الصائب بنیان الدولة والاقبال مشيد اركان السعادة والاجلال مكمل ناموس السلطنة العظما مرتب مراتب الخلافه الكبرا المحفوف بصنوف عواطف الملك الاعلى وزير اعظم قوى الهمم ووكيل مطلق ستوده شيم وداماد محترم ابراهيم پاشا اداماه تعالى اجلاله وضاعف بالتأييد اقتداره وساطتيه پايه سرير اعلا وييشكاه تحت فلك فرسامزه عرض وتلخين اولتوب مضمون مصادقت نموننده بفضل اه الواهب المالك ممالك مصونة المسالك كمزده حاصل وميدان وجوده متواصل اولان اتلر ساير ممالك اتلرندن نامدار وفايق ومربوط طويله ملوك اولمغه لايق اولمغه بر قاچ

رأسات اشتراسیله اخور کزیه فروزینت و فخر و شهرت و یرمک ارزوسیله
 اخور کز کتخداسی اولان یوحنس یورغوچی نام ادمکزی مخصوصاً
 استانه سعادت اشیا نه مزه ارسال ایلدیککزی انها و اولیاده اذن ورخصت
 پادشاهانه نری التماس ورجا و خاندان دولت علیه من دوستلغنه اظهار
 میل و رغبت و عرض خلوص و مودت ایله سایر دوستلریمز زمهره سنه
 ادخال اولمکیز مطلوب و مرغوبکیز اولدوغن انبا و انها ایلمش سز . بو
 خاندان برو احسان عثمانی و دودمان راسخ الارکان جهانبانی به عرض
 خلوص و طویت و اظهار مسالمت و مصادقت ایدن ملوک ستوده سلوک
 منظور رغبت شاهانه و مشمول انواع ملاحظت پادشاهانه من اولق اباباند
 اوصاف و ابداد عالی نژاد سعادت اتصاف زدن منتقل و موروث مأثر
 حسنه و مفاخر مستحسنه دن اولغله رجا و التماسکزه رخصت و مساعدت
 خدیوانه منار زانی قلنمشدر . ادمکز مذکور محصل المرام اولوب طرفکزه
 صرف الجام رجعت مراد ایتمکین دوستلغکزه موافقت ایله اشبو نامه همایون
 ملاحظت مشحونمز اصدار و ارسال اولدی . لدی الوصول مابینده مجدداً
 تمهید و بنا اولتان بو دوستلق و موافقت طرفکزدن حفظ و حراست
 و شرایطنه رعایت و حرمت اولندلغجه دولت علیه من نجانیدن دخی حمایت
 و صیانت اولنه جنی مقرر و محقق اولدوغی ملحوظکیز اولا . والسلام
 علی من اتبع الهدی . فی اوائل شعبان ۱۱۳۳

(دیوان همایون نامه دفتری ۶ ، ص ۹۹)

۴

دولتو سعادتلو صدر اعظم حضرتلرندن پروسیه قرالنه یازیلان مکتوب
 افتخار الامراء العیسویه مختار الکبراء الملة المسيحية مصلح مصلح
 جواهر النصرانیه صاحب اذیال الحشمة والوقار صاحب دلایل المجد
 والاعتبار پروسیه نك قرالی واکا تابع نیجه ولایتلرک حکمداری وروما
 ایمپراطورلغنک هر سکی حرمتلو محتلو دوستمز فردرقوش و لاهلموش

ختم اه عواقبه بالخیر والرشاد و احسن الیه سیدن الصواب والسداد قبلته
مودته لایق خلاصه پیام مسالمت انجام و نقاوه کلام مصادقت فرجام ابلاغیه
انہاء دوستانه و ابنای صادقانه بودرکه اعظم سلاطین جہاز و اکرم خواقین
دوران اولان شوکتلو قدرتلو مہابتلو افندم پادشاہ اسلام ایداه سلطنتہ
الی یوم القیام حضرتلرینک مرجع ملوک تاجداران و ملجاء شاہان
وشہریاران اولان آستان مخلص الارکان ودودمان شیدانلینان جہانبانیلرینہ
ارسال ایلدیککز نامہ مصادقت علامہ کز وبو محبکزه اولان مکتوب مودت
اسلوبکز قدوة امراء الملة المسیحیہ آستانہ سعادتہ مقیم مودتو حرمتلو دوستمز
انکلتره الجیبسی... (۱) ختمت عواقبه بالخیر والرشاد وساطتیلہ ادمکز یدیلہ کلوب
مکتوبکزک مفہومی بالجملة معلوم اولدقدن صکرہ نامہ کز قاعدہ قدیمہ دولت
عثمانی اوزره ترجمہ و پایہ سریر سعادت تمصیر جہانبانی بہ بودوستکز وساطتیلہ
عرض و تلخیص اولنوب خلاصہ مال مسالمت اشمالی ممالک محروسہ
شہنشاہیدہ حاصل اولان اتلر فایق و نامدار وزیر طویلہ ملوک اولغہ لایق
وسزاوار اولغہ براقچہ رأس ات اشتراسی ارزوسیلہ آخور کز کتخداسی اولان
یوحنس یورغوچی نام ادمکزی آستانہ سعادتہ ارسال دولت علیہ
دوستلغہ اولان کال میل ورغبتکزه بناء بو خصوصہ اذن ورخصت علیہ رجا
و التماس ایلدیککز و علم عالم آرای جہانبانی محیط و شامل اولدقدہ
بودولت قاہرہ ابد پیوند و سلطنت ظاہرہ عالم پسندہ خلوص فواد ایلہ
صدائقہ و مودت اظہار ایدن ملوک وامرایہ مساعدہ اجداد عظام و اباء
کراملری زمان سعادت اقترانلرندن بری اولیکلان مآثر جمیلہ و مفاخر
جزیلہ لرندن اولغہ اذن و مساعدہ علیہ لری ارزانی بیوریلوب و آدمکز
مذکور تحصیل مرام ایلہ طرفکزه عازم اولدقدہ خلوص مودتکزه
موافقہ نامہ ہایون شوکت مقرون شرفبخشای صدور اولغین بونیک
اندیش دوستکز طرفندن دخی مکتوب و داد مال تحریر وینہ الجی *

مومی الیه وساطتیه آدمکزه تسلیم و دوستلغک ازدیادینه سبب اولمق ایچون بو دوستکزدخی طرفکزه هدیه اولمق اوزره بر رأس اسب جواد دخی معاً ارسال اولمشدر . انشالله تعالی لدی الوصول مضمون نامه هایون ملاطفت مقرون اوزره طرفکزدن بوآستان دولت آشیان ایله دوستلق مراسمی مراعات اولندقجه بودوستکزدخی جانب دولت علیه دن تأکدوازدیادینه مقتضای شرایط مصافحت و مسالمت اوزره سعی و دقت ایده جکمزده اشتباه اولنمیه . والسلام علی من اتبع الهدی . فی ۲ ش ۱۱۳۳ (دیوان همایون نا ۹۰ دفترى ۶ ، ص ۵۰۱)

بویوک فرهدریقه دائر وثیقه لر

(۱۱۷۹ — ۱۱۵۸)

۵

Fodewil

دولتو عنایتلو وزیر اعظم حضرتلرینه (۱) پروسیا قرانلک قونته پودویل نام باش وکیلندن کلان مکتوبک ترجمه سیدر فی ۲۲ ذ ۱۱۵۸

دولت علیه عثمانیه نك وزیر اعظمی دولتو راقفتلو معزز و مکرم دوستمز حضرتلرینک حضور عالیترینه دعوات لایقه تقدیمله خلوصانه عرض و اعلا اولنورکه بوندن اقدم دولت علیه ده مقیم زیتلو اسبوچ ایلچیسى داعیلری وساطتیه تحریری شایسته کوریلوب فرستاده بیوریلان مکتوب صدراعظمیلری سالملاً بوداعیلرینه ورود و مفهوم سعادت مشحونلرنده بوخلالاده ممالک اوروپانک اکثر جهتلرنده مشدد و متمد اولان نائرة جنک و قتلاک تسکینی (۲) صاح و صلاحه دائر شوکتلو و قدرتلو پادشاه آل عثمان حضرتلرینک صوب ملوکانه لرینه طرف سعادت

(۱) سید حسن پاشا .

(۲) یدی سنه حربی .

اتصال نندن افهام اولديغني حشمتلو مکتولو روسيا قرالى ثناكارلرينه
 بلا توقف اعلام و افاده ايلديکيمده دولت عليه ايله بينلرنده بوانه
 دكين مکاتبات و مراسلات ميسر اوليوب بودفعه فوق المأمول
 مکتوب عاليرينک ورودي و فوعندن قرال مشاراليه جانبه محض
 توجهات حسنه دولت عليه علام واضحه سندن ايدوکی بديهي اولمقدن
 ناشی کسب سرور نا محصور ايتشدر و علی الخصوص تفصيل و بيان
 بيوريلان امورک تمشيتنه مصروف اولان هم عليه مشاراليهک مرامنه
 عيني ايله مطابق سنوح و ظهور ايلدی . بوندن اقدم روسيا خاندانی ايله
اوستريالو بيننده عقدا و لنان عهد و ميثاق شروطي مقتضاستحه فصل و ختام
 و حسن نظام و يرلمشیدی و اشبو مصلحت ممدوحه نک ثمر سنه بلکه
 همجوار لر دخی مائل و راغب لر اولوب اهالی و سکنه سنک منافعی حرب
 و قتال مصلحتنه ترجیح و حق و عدله مطابق شروط ايله کذاک اصلاح
 ذات الين خصوصه تشبث ايدملر انتظاريله قرال مشاراليه دخی حصوله
 صرف مقدور و ايکی سنه بيدری سعي نا محصوردن قطعاً خالی اولما مشر
 ایدی و با خصوص متوفی يدنجی قارولوش نام روما ايماپراطورينک اموری
 درميان و قرارداد سعي مقصود اصلي اولوب حتی ايماپراطور مشاراليه دخی
 حال حياتنده مساله امورينک تمشيتنه قوت و یرمک ايچون بوابده غيرتی
 الدن قوميوپ و راتی حسيله پدرمانده منتقل و اوستريا خاندانندن
 کندويه جزوی و کلي اصابت ايدنی فدا و انجق ممالک موروثه سی ينده
 ابقا و ايماپراطور عنوانی متوفای مشاراليهک قرارداد و اوتهدن برو قاعده
 جاريه اوزره جرمانيا سربستيتک شروطي محافظه و محارسه سيله اکتفا
 و بومنوال اوزره اوستريالو طرفه بماشاة و اظهار رغبت و مجرد مطلوب
 اولان صلح و صلاح مصلحتی وجوده کتورلمک ايچون اول رتبه لره
 تنزل و رضاداده اولمشلر ایدی و لکن اوستريا خاندانی اگرچه الکتورلرک
 رأی و معرفت ليله اوچيوز سندهن برو ايماپراطورلق حکومتندن منفک

اولیوب انجق بودفسه دخی حکومت ایمپراطوریه به اخر خاندانی قطعا
 مستحق کورمیوب وغیره توجیه اولنور ایسه مغدوریتدن عد و بونک
 ضمننده سوداسی یوماً فیوماً مشدو طمع خاصی غالب اولدیغندن نه متوفای
 مشارالیهک ایراد ایلدوکی شروط مبتدیانیه به مماشات ونه دول اخرک
 تنیه ونصیحتلرینه رغبت ایلوب واراده انعقاد صلح وصلاحه صرف
 مقدور ایدن دولک کلمات دوستانه سنه استغنا ورد ایله جواب ویردیکندن
 ماعدا مقدما بالجمله الکتورلرینک رای و اتفاقلریله انتخاب اولنان ایمپرا
 مطلق حکومتدن عزل ویا خود صورتا حکومتده قالب اوستریا خاندانی
 روما قراللیغک حکومت و شهرتیه بالاستقلال متصرف اوله و متوفای
 مشارالیهک ممالک موروثه سنک غصنه قصد و کندویه انجق جرمانیادن
 خارج بعض یرلر تخصیص ایلک طریقته صرف ذهن و تدبیر ایله اصرار
 ایتملیله بویله کیفیت نارجایی پروسیا قرالی ثنا کارلری هضم و تحمل
 ایدمیوب و اوتهدن رو قاعده کلیه اوزره الکتورانک معرفت و اتفاقلریله
 و ایمپریومک رسوم قدیمه سی مقتضاسنجه منتخب اولان ایمپراطور ممالک
 موروثه سندن طرد و نمچه طائفه لرینک مألوف اولدقلری سربستتک
 فسخ و ازاله سنه سوء قصدلری ظاهر اولدقجه قرال مشارالیه ایمپریوم
 دائره سنده شهرت شعار صاحب افتخار اولدیغنه بناءً بو کیفیتلره احتیاط
 ایلک وظیفه شان ورتبه سی اولدیغندن ماعدا اوستریا لونک بالاده
 مذکور وراتسلو نام محله قبول ایلدکلری شروط انجق مقتضای
 وقت و حاله کوره بر رسم اجرا و الا فرصتیاب و فرجه بولدقلرنده پروسیا
 منسکرتیه دخی ایصال خسارته سوء قصدلری ایلدی متوق اولدیغندن
 بیهوده مستحق ایلدیغنی و بودفسه ورماجیا نام
 محله اوستریا لونک ساردنیا قرالی ایله عقد ایلدکلری شروط اتفاقدن
 و فراتقفورت نام شهرده بیان ایلدکلری تکلیف خام کرک ایمپریوم دائره سنه
 بو کرک جمله الکتورلرک باشی اولان بالنفس روما ایمپراطورینک تحقیر

وتعرضه مبادرتلری آشکار ایکن قرال مشارالیه ینه اماله حرب و قتال ایله تحصیل منافعه رغبت ایتمکسزین ایکی سنه پیدرپی بلاطرق و بلا حرکت و انحق متوفای مشارالیهک امدادی نیقی ایله مکث و ارام و مجار قرا لیچه سیله پینلرنده منعقد اولان شروط مصالحنک دوام و ثباتینه رعایت برله اوقاتکنذار و مجرد رخنه دار اولان طرفه اعانه امداد عسکرینی ارسال و تسیر و بویکونه تدبیرلرینک مقصد و اصلی مجرد ایمپریومک رسوم قدیمه سنه تقویت و بواریا (۱) خاندانی ممالک موروثه سنه ابقا و تقریر قلمقدمه اولدیغنی بیان ولکن اوستریا خاندانی تکبرانه اطوار ایله معامله و بلدکلرینه اصرار و بویطریقه سائرلرینی دخی تحریک حتی سنه ماضیه ده پروسیانک امداد عسکری بولدیغنی محللرده قلت ذخیره مبتلا و اول حوالیلرده زیاده مکث ایده مدکلرندن چه مملکتندن چیقوب سیلریا اولکسنه عودت ایتمکله بیج دولتی قرال مشارالیه اجرای سوء قصد و تصدییه فرصتیاب اولمش مثللو عدویانه حرکت و سقسونیا هر سکی ایله تقسیم ممالک سوداسنه ذاهب اولدیغندن کلینلو عسکرینی اولجانبیره تعیین و ارسال و مملکت مرقومه دخولی ممکن اولان محللردن هجوم ایله تخریب بلاد و احراق نواحی و قرا و اتلاف نفوسه مسارعت و استیلاسی رتبه کجلاه ایرشمک داعیه سیله قرال مشارالیهک تصرفه داخل اولان یرلردن بشقه اصل پروسیا ممالکنده دخی وافر یرلری مابینلرنده تقسیم و توزیع و مادامکه طرفلرینه تسلیم اولنمدیچه اصلاح ذات الینه برکونه رغبتمز یوقدر دیوجواب ولکن تدبیر بشره غلبه ایدن تقدیر الهی بشقه کونه ظهور و قرال مشسارالیهک امورینه توفیقار احسان و کچکلرده فرید برغ نام قلعه پیشکاهنده دشمن عسکرینه بالکلیه غلبه و سلزیدان اخراج ایلدیکندن ماعدا عسا کر مرقومه نک اکثری طعمه شمشیر و ادوات حرب و طوب و جبه خانه سن ضبط اولدیغندن بی مجال قالمغله

قرال مشاراليه بوندز بوياله نيجه ظفرو غلبه ميسر اولمسي مأمول وملحوظ ايکن مشاراليه يته انصاف وعدالتي الدن قوميو ب رابطه قويه ايله مربوط بر صلح وصلاحی کندو منافعه تر جیح وکندونک متفقرلينک ممالکنه امنيت تحصيلي دوشمنلرک تعرضي تقريله کندويه اصابت ايدن ضرر وزياني تضمين ايله مطب قلنديني حالده حق وعدل اوزره توسط مراد ايدنلرک پندونصيحترينه مامشات ايتمکدن امتناع ايله جيکي معلوم عالی آصفانه لری بيورلق ايچون مشارالهدن تنيه اولديغنه بناء منوال محرر اوزره بالجمله کيفياتک تفصيلاً تحريرينه خلوص و صداقت برله مبادرت اولتوب مکتوب صدراعظميلرينک مضمون نوازشات پروريلريله بوداعيلرينه خطاب بيورلق شايسته کورلديکي وسيله جسور و افتخار اولمقدن ناشی لوازم شکرانه سنه کاپيني ادا و تکميل اولتور . باقي طول عمر وجميع امورلرنده توفيق رباني احسانيله بر مراد اولملری درگاه حضرت حقدن مرجو و متمنادر . ميلاد حضرت عيسى نک بيک يديوز قرق بش سنه سنده ماه حزينانک اونچي کوننده برلين شهرنده تحرير اولمشدر .

(ديوان هايون نامه دفتري)

۶

رکاب هايون شهرباري به فريده ريقوس نام پروسيا قرالندن کلان نامه نک .
ترجمه سيدر في ۲ ب ۱۱۶۸

ممالک اناتولى وروم ايلى و عربستان وبلده طيبه قسطنطيه و عراق .
عجم وشام وقبريس و مصر قاهره نک صاحبي ومالکي شوکتلو وقدرتلو .
پادشاه اعظم معزز ومکرم محبتلو دوستمز سلطان عثمان خان حضرتلرينک .
پيشگاه هايون شهرباريلرينه فريده ريقوس بلطفاه تعالى پروسيا قرالى .
وبرانده بورغک مارغراويسى يعنى حاکمي وروما ايماپراطورلغنىک ارخى .
قراريسى پرنج وهرسکي وسلزيانک باش دوقهسى وارسونيا ونوى قاسترى .
والتجيا وغلاچن وکولدريا ومغده بورغک وقلويا وبوليياچي جبالنک .

واستین و یومرانی و قاسوب و واندال طائفه لرینک و مغابولی و فروسنه نک
 دو قهسی و نورمبرغا و هالبرشتاد و مندا و قامن و واندال و سورین و راجه -
 بورغ و اوست فریزیا و مورسک پرنجی و هو هنزولر و روین و مارقه
 و راونبرغه و هو هنستاد و تکلمبورغ و سورین و لئا و بورا و لوردام
 و راونچتن و روستورق و استارگارد و نا و نبرغ و بوتویا و اولایق و بردانک
 و اکا تابع نیچه یلرک حکمداری یز طرفزدن صحت کامله و دولت شامله -
 لرینک ادعیه لایقهسی تقدیمیه خلوصیه انها و اعلام اولورکه شوکتلو
 قدرتلو پادشاه اعظم معزز و مکرم محبتلو دوستمز حضرتلری خدایوندکار
 سابق مرحوم برادر لرینک دار بقایه ارتحال دندنصره موصوف جمله انام
 و ممدوح عالیان اولان ذات محمدتة الحصال عديم المثل اللرنده مرکز طبع
 معدلت نصاب ملوکانه لری مقتضاسنجه زیر دستلرنده اولان باجمله اهای
 و رعایا و برابا لرینک خواهش و القشلیله بروجه استحقاق تحت عالیخت
 خسروانه به مقدر و میسر اولان جلوس هایون میمنت مقرون لرینک خبر
 مسرت اثری رسیده سامعه اخلاص کاریلری اولدقده جناب هایون ملوکانه -
 لرینک دوستلغنه علی الادوام درکار اولان رغبت تام و اعتبار مالا کلامزه
 بناء قولاً و فعلاً اجرای مراسم تبریک و تهنیه برله دعوات خالصانه منری
 پیشگاه هایون پادشاهانه لرینه عرض و افادهسی باجمله امور مهمانزه ترجیح
 ایله تقدیمه مساعت اولوب سر بر سلطنت مصیر پادشاهانه لرنده دولت
 و اقبال و شوکت و اجلال ایله نیچه سال میمنت اتصال دائم برقرار
 اوندی... حضرت حقندن تمنا ابدیه... باری اوزمن رابطه
 ده ستان... بزا انفصال محفوظ و مصدق و مرعی و معتبر طوبیلوب
 یوماً فیوماً متزاید و مستحکم قلمسنه طرفزدن صرف مقدور اولنه جنی
 و بویابده اقصای مرام و مطلوب درونمز درکار ایدوکی محاط علم عالم آرای
 پادشاهانه لری بیورملق ایچون حالا امور تجارت مزک مستشیری و مصالح
 مخصوصه مزک حرینی ارکان قارولو ادولفورکسین نام نامه رس بنده لرینک

مفصل تقريرينه حواله اولتمشدر . بناءً عليه خصوص من بوره دائر
مستشير من مومي اليهك تقريرى سمع قبوله سزا وكندى اسممزا ايله
ايراد واعلام ايده جيى بالجملة امور منك شاين مناعده عليه ملوكانه لرى
بيورلمسى خاصة رجا والتماس اولتور . باقى صحت كامله ودولت جاودانى
برله كامين وكامياب اولملى دركاه حضرت ذوالجلالدين متمنى ومستعدادر .
ميلاد حضرت عيسى نك بيك يديوز اللى بش سنه سى ماه كانون تاينك
اون سكرنجى كوتنده قرالغمزك اون بشنجى سنه سنده قراركاهمز اولان
برلين شهرنده تحرير اولتمشدر .

(ديوان هايوز، نامه دفتري)

V

ركاب هايون حضرت شهنشاهيه پروسيا قرالى طرفندن تبريك جلوس ميمنت
مأنوس هايونى مشعر كلان نامه به جواب اولقى اوزره يازيلان نامه هايوندر .

افتخار الامراء العظام العيسويه مختار الكبراء الفيخام المسيحية مصلح
مصالح الجماهير النصرانية صاحب اذبال الحشمة والوقار صاحب دلائل المجد
والاعتبار پروسيانك قرالى واكاتابع نيجه ولايتلك حكمدارى وروما
ايمراطورلغتك هر سكي حشمتلو مكنتلو دوستمز فريده ريقوش ختماه تعالى
عواقبه بالخير توقيع رفيع ملوكانه من واصل اوليجق معلومكز اولا كه
حضرت خدای واهب الامال و جناب مالك الملك المتعال تنزه ذات عن الشبيه
والمثال وتقديست صفاته عن وصمة الحدوث والنزوالك فضل وعنايت بيغايى
وطالمره محض رحمت اولان سيدالانبيا وفخر الاصفيا حبيب خدا وشفيع
روز جزا محمد المصطفى عليه من الصلوات الطيبات اوقاها ومن التحيات
المباركات انماها حضرتلرينك معجزات كثيرة البركاتيه ملاذا كاسرم
و خواقين اولان سده سنیه سدره مقام و عتبه عليه سهر احتشامزمه
حسن نيت وصدق عزيزمكزى اشعار واعلام ايجون جلوس ميمنت
مأنوس پادشاهانه منك تبريك وتهنيه سنى متضمن طرفكز دن ارسال

اولنان نامه صداقت علامه کز محرم مصالح مخصوصه کزدن صداقتلو
 قارلو آدولفورکسین نام بکزاده یدیله ورود ایتکین عادت قدیمه دولت
 عثمانی وقاعده مستدیمه سلطنت جهانبانی اوزره ترجمه سی دستور اکرم
 مشیر افخم نظام العالم ناظم مناظم الامم مدیر امورالجمهور بالفکر الثاقب
 متمم مهام الانام بالرأی الصائب ممد بنیان الدولة والاقبال مشید ارکان
 السعادة والاجلال مرتب مراتب الخلافة الکبری مکمل ناموس السلطنة
 العظمی المحفوف بصنوف عواطف الملك الاعلی وزیر اعظم اصف شیم
 و وکیل مطلق صداقت علمم عبده پاشا اداما تعالی اجلاله وضاعف
 بالتأیید اقتداره واقباله وساطتلیله پایه سریر شوکت مصیر اسنا ویشکاه
 تحت فلک فرسای شاهانه مزه عرض وتلخیص اولنوب افاده وتبلیغی
 ادمکزک تقریرینه احاله قلنان کلام و مراد اولنان مرام مودت فرجام
 حشمتلو ومکتلو دوستمز اسوج قرانک استانه سعادت مزده مقیم رغبتلو
 دلسن نام ایاجیسی وساطتلیله تقریراً بالجمله معلوم عالم آرای شهنشاهانه مز
 اولغله اظهار مراسم دوستی ومودت کزدن خاطر هایون صفا مقروتمز
 منبسط اولشدر . دوستانه لازم کلان جواب صداقت مأه بنه وساطت
 ایلیکی مومی اله ایله معتمد کز بکزاده مومی الیه افاده وتفهم و بیان
 وتقریرندن معلوم کز اولق ایچون مآذون عود وانصراف اولغله اشبو
 نامه هایون مودت مقروتمز اصدار وارسال اولندی . لدی الوصول هر حاله
 دوستلق ومودت ضوابطی طرف کزدن وقایت اولندجه جانب خدیوانه مزندن
 دخی لازمه محبته رعایت خصوصه حسن توجه ملوکانه مز مصروف
 ومعطوف اوله جنی مقرردر . والسلام علی من اتبع الهدی . فی اواسط
 ش ۱۱۶۸
 (دیوان هایون نامه دفتری)

بوجهله نشان همایون تحریر اولنه دیو عنوانه خط همایون
عنایت مقرون کشیده قلمشدر.

رکاب همایون حضرت جهاننداری وسده سنیة جناب شهریاریدن پروسیاقرالی
قریده ریقوس التماسیله موهبت بخشای صدور اولان نشان عالیشان وعهدنامه
همایونک موادیدرکه بعینه نقل اولندی .

اولکی ماده — دولت علیه ایله پروسیاقرالی بیتنده مصالحه مؤکده
ودوستلق ومصافات جاری اوله رق ورعایا و برایی جانینک برآ و بحرآ
بیلامانع تجارتلری جائز اولوب پروسیا قرالک بیراق و پاپنته سیله یوریان
اصل پروسیالو وملاح سفاینی ممالک محروسه اسکله و لیمانلرینه امتعه
واشیالیله ورود ومکث و عودت ایلدکلرنده رنجیده اولنمیوب وقضاء
متضرر اولان سفاینک تعمیری جائز اولوب و کندو اچقه لرله کفاف
تفسرلرچون صاتون الدقلری ما کولات ومشروبات ولوازم سائر لرینه
ممانعت اولنیه و ممنوعاتدن اولیمان امتعه و اشیانک بیع و شراننده پروسیا
تجارینه سائر دوست اولان دول تجاری مثللو معامله اولنه وبوغاز حصارلرینه
وسائر لیمان واسکله لره کلان پروسیالو سفاینی سائر دوست اولان دولک
سفاینی مثللو قبول و ویریله کلان اوچوز اچقه سلامت اچقه سنی ادا
ایلدکلرندنصکره محدمات طلیله رنجیده اولنیه لر و پروسیا سفینه سنی دولت
علیه نک لیمان واسکله لرنده قره یه دوشدکده اولحکک ولات وحکام وضابطانی
تعدیدن حمایت و غرقدن خلاص اولان امتعه و اشیا و اتوابلری اصحابینه
رد اولنق اوزره قریب بولنان پروسیا قونسولوسلرینه تسلیم ایتدیرلمسنه
حقت ایدوب معتاد اولان اجرت عمله و نقلیه دن غیری برنسنه طلب اولنیه
و اشیالری غارت اولنور ایسه بعد التفحص بولدی ریلوب تماماً رد وتسلیم
ایلبلر .

ایکنجی ماده — پروسیالو تجاری وانلره تابع اولانلر کتوروب

کوتوردکاری امتعه واشیا ایچون سائر دولتر مثللو یوزده اوچ رسم کمرکی جاری اولان تقودی ادا ایلدکلرندن صکره زیاده نسنه طلب اولنیه و کمرک امناسی اشیا لرینی دکر بهاسندن زیاده بها تقدیر ایلیوب و قیمتلرنده اوز - لاشمدقلری حالده یوزده اوچ اولوق اوزره عینی اشیا ویرملر و پروسیا ایلیچینسک کندویه متعلق اولان امتعه واشیا واثوابندن وهدیسه سندن کمرک ویاچ طلب اولنیه و پروسیا سفینه نك حموله سفی اخراج ایلك الویرمیدیکی حالده جبر اولنیه و سفینه سیله اخر محله نقل مراد ایلدکلرنده ممانعت اولنموب برنسنه طلب اولنیه واکر برمقدارینی اخراج وقصورینی اخر محله نقل ایدرلر ایسه انحق اخراج اولنان اشیا دن کمرک طلب اولنه و رسم کمرکی ادا اولتمش اشیا یی دولت علیه نك اخر لیمان واسکله لرینه نقل ایلدکلرنده معمول به ادا تذکره سنه اعتبار اولنوب تکرار کمرک طلب ایله لر و کمرکه متعلق معاملات اخری دخی سائر دوست اولان ملل حقنده اولدینی کبی پروسیا لویه دخی جائز اوله و پروسیا لودن وانلره تابع اولنلردن رسم قصابیه نامیله ایقه طلب اولنیه .

اوممچی ماده — ایکی دولتک جنک سفاینی بربرینه مصادفه ایلدکلرنده سلاملا شمع رسمی سائر دولتک جنک سفاینی ایله اولیکلدوکی اوزره اجرا اولنه و پروسیا لونک تجار سفاینی دولت علیه نك جنک و تجار سفاینه تصادف ایلدکلرنده معتاد اوزره دوستانه سلامیوب یوللرندن ایقونمبوب جبراً برنسنه طلب و اخذ اولنیه و پروسیا سفاینه عسکر و طوب و وجه خانه و بونک امثالی مهمات سائره نقلیچون جبر اولنیه و دولت علیه تجاری امتعه واشیا لرینک نقلیچون پروسیا سفاینی اجرت ایله طوتدقلرنده دول سائر ایله جاری اولان معامله استیجاره رعایت ایده لر و پروسیا لونک سفاینی ایله پروسیا تجار لرینک کتوروب کوتوردکاری اشیا لرندن رسم کمرک لانه کلان اشیا لرینک پروسیا ایلیچیلرینه و قونسولوسلرینه معتاد اوزره حائد اولان قونسولاته رسمی بالتمام ادا ایله لر .

در رنجی ماده — در سعادتده اقامت ایدن پروسیا ایلیچیبسی حقنده سائر دوست اولان دول ایلیچیرینک مألوف اولدق لری سربستیت و معافیت جاری اوله و ممالک محروسه دن هر قننی اسکله و لیمان و اطهرده دوست اولان دول طرفلر ندن قونسولوس و وکیللری و ترجمانلری وار ایسه پروسیا ایلیچیلری دخی قونسولوس و قونسولوس وکیللری و ترجمانلر تعیین ویدلک لرنی رفع ویرلرینه اخیرنی نصب ایله لر و استانه ده مقیم ایلیچیلرینک یاننده یالککز درت نفر و قونسولوسلری اقامت ایدن یرلرده برر نفر ترجمان استخدام ایله لر و قونسولوس و قونسولوس وکیللری و ترجمانلری و امد شدایدن کندو تجارتلری و جنسلر ندن اولان آدم لری سائر دوست اولان دولک توابعی معافیتی مثلاًو معاف اوله لر .

بشعی ماده — پروسیالو وانلره تابع اولنلر بیننده منازعه ظهورنده پروسیا ایلیچیلری و یا خود قونسولوسلری کندو قاعده لری اوزره فیصل و یروب مادامکه کندولری بر مقتضای شرع شریف کورمکه طالب اوله لر دولت علیه نك قضاة و حکامی البتہ بز کوروروز دیو جبر آقارشیمه لر و ممالک محروسه ده مقیم پروسیا قونسولوسلری حبس اولنیه و هر نه دعوالری اولور ایسه استانه سعادتده کوریه و منزللری مهر لیموب تفتیش و تفحص اولنیه و دولت علیه رعایا سیله پروسیالونک امور شرعیه لری وقوعنده ایلیچیلری و یا خود قونسولوسلری و یا وکیللری معرفتیه ترجمانلری و ساطتیه شرعه رؤیت اولنه . پروسیالوی وانلره تابع اولنلری اهل اسلام و یا خود دولت علیه رعایاسی شرعه احضار ایلدکلرنده ترجمانلردن بری و یا خود وکیللری موجود اولدقجه جواب ایلمکه جبر اولنیه و قونسولوسلرینک و ترجمانلرینک درت بیک آقچه دن زیاده اولان دعوالری استانه سعادتده کوریه و بیع و شرایه و کفالتہ متعلق واستدانه اولنان آقچه خصوصلرنده اهل اسلام و رعایای دولت علیه پروسیا وانلره تابع اولنلردن دعوا ایلدکلرنده حجت شرعیه و یا خود معمول به اولدقجه زور شاهدلری استماع

اولئیه وعزیمت اوزره اولان پروسیا سفینهسی نزاع وقوعنده درعقب قونسلوس وترجمان معرفتیه فیصل ویریلوب و بلا موجب تأخیر وتوقیف اولئیه و پروسیالودن بری مدیون ویاخود متهم اولوب فرار ایلسه اخر پروسیالو مادامکه کفالتی اولیه و موأخذه ورنجیده اولئیه . پروسیالو ساکن اولدینی محله مقتول لاشهسی ظهورنده پروسیالو اوزرینه شرعاً برهمت ثبوت بولمقجه دم دین طلبیه رنجیده اولئیه .

آلتنجی ماده — نفس پروسیالو اولنلردن برفردک اسیر اولسی جائز اولیه . الا دولت علیه په دشمنک اوزره اولان حربی عسکر ایله پروسیالو انشای جنکده اخذ اولنور ایسه اسیر اولنمی جائز اوله واکر حربی عسکر ایله بولنمش دکل ایکن سهواً برطریقاه اسیر اولمش بولنور ایسه لدی المطالبه تقحص اولنوب پروسیالو ایدوکی ثابت اولدقده اطلاق اولنه وکذلک اهل اسلامدن ویاخود دولت علیه رعایالردن برفرد پروسیا دولتنده اسیر اولیه واکر بومقوله اسیر بولنور ایسه بلا عوق و تأخیر اطلاق اولنه و پروسیالودن و تابعلردن ممالک محروسه ده برکمنه فوت اولدقدن مخلقاتی ورثه لرینه تسلیم ایلمک اوزره پروسیالو ایلیجیسی ویاخود قونسلوس ضبط و بولنردن بری بولنمدینی حالده شریکی قبض ایلیوب حکام و ضابطان طرفلردن مداخله اولئیه و فوت اولدینی محله پروسیالودن برکمنه بولنمدیغنده مخلقاتی تحریر و سنداتی اولحک حاکمی طرفندن مهرلنوب حفظ و پروسیا ایلیجیسندن قبضه مأموراً وارنه بلاهاسنه تسلیم اولنوب رسم قسمت طلب اولئیه و امر تجارتک حصول اسباب نظامنه و دفع عوارض منحلّه سنه حسب الامکان سهی اولنه و اجرای آیین خصوصنده و مواد سائرده سائر مستأمنلره نوجهله معامله اولنور ایسه پروسیا حقنده دخی اولوجهله معامله اولنه .

یازنجی ماده — بالاده مذکور دوستلق و تجارتی حاویه مواد طرفندن امضا اولندقدنصکره خلاقه وضع و حرکت جواز ویرلیوب

کاینچی مرعی و معتبر طوتیله و مواد مذکوره قرال مشارالیهک تجاری و رعایایی حقنده جاری اولدینی کبی دولت علیه تجاری و رعایایی و تابعلری حقلرنده دخی جاری اوله .

سکزه بی ماده — بوندن بویله اشبو مصافاتک ثمره سی اولق اوزره طرفینه نافع و خیرلوبعض مواد حین اقتضاده مذاکره و طرفینه محذوردن جاری اولدینی وجهله تسویه و تنظیم ایله اشبو ماده الحاق اولنق جاژ اوله .

ماده — دولت علیه مه حشمتلو قرال مشارالیه بینده اشبو عقد اولتان شروط مصالحه بلاخلل حفظ و مراعات اولنه و طرفینک اهالی و رعایایی بینده آثار دوستی و مصافات نمایان اولق ایچون اعلاننه یوکوندن مباشرت اولنوب طرفینک داخل حکومتلرنده اولنره اخبار اوله . ایمدی دولت علیه ابد مکتتمزه قرال مشارالیه طرفندن واعقاب خصوصیده اتسابلری جانلرندن مادامکه اظهار مراسم صدق و ولا و ابراز لوازم عهد و وفا حالاننه مداومت اولنه جانب هایون شهنشاهانه مزندن دخی پیوند شوکت خسروانه من ایله تأیید روابط و نواق ایتدرمه که مزبور طرف کامل الشرف پادشاهانه و كذلك اخلاق نصفت اتصاف ملوکانه مزندن و زرای عالیقام و خدام ذوی الاحترامزندن سرمو خلافت بر درلو جواز و رخصت و یرلمیوب طرفیندن دائماً تأکید اساس موالات و تشدید مبانی خلوص و مصافات ایچون اشبو نشان هایون و عهد غایت مشحونمزک مضمون منبئی اوزره عمل و حرکت اولنه تحریراً فی الیوم الرابع والعشیرین من شهر ذی الحجة الشریفه لسنة اربع و سبعین و مائة و الف .

ابتدا عنایتلو صدراعظم حضرتلرینه: طرف مشیرانه لرندن خط هایون ایله معنون پروسیه طرفندن و یریلان و تمسک و پروسیه قرالنک مرخصی یکرزاده نک تمسکی و مصالحه موادینک تصدیقنامه سی بهینها کاتیک یکنده اولان دفتره قیسد اولنقله مکرر ن حذراً نامه جزونه قید اولنیوب حین حاجتده معلوم اولق ایچون بو عمله شرح و یرلشدر .

(هیوان هایون نامه دفتری ۱ ، ص ۱۱۰)

۹

رکاب هایون شهریاریه (۱) فریده ریقوس نام پروسیا قرالندن کلان نامه نك ترجمه سیدر . فی ۲۵ ب ۱۱۷۴

دارالسلطنة السنیة قسطنطینیه اناطولی و روم ایلی و افریقا و عجم و تماماً عربستان و سورستان و قبریس و مصر قاهره نك و سائر نیچه نیچه ممالک فسیحة المسالکک صاحبی و مالکی اولان شوکتلو قدرتلو عظمتلو پادشاه آل عثمان سلطان مصطفی خان معزز و مکرم دوستمز حضرتلرینک جانب هایون ملوکانه لرینه طرفزدن صحت کامله و دولت و شوکت شامه لرینک و عدالت لایقہسی تقدیمدن صکره دوستانه انها اولنورکه شوکتلو قدرتلو عظمتلو شهنشاه معظم معزز و مکرم دوستمز حضرتلری بز فریده ریقوس بلطفاه تعالی پروسیا قرالی و براندبورغک نارغراویسی و روما امپراطورلغنک ارخی قراری و برنج هر سکی و سلزیانک دوقه مستقلی و اراوسیا و نوی قستری و والنچیانک مستقلاً برنجی و غلاج قونته سنک و کلدریا و مغده بورغ و اقلویا و پولیا و مونچونوم و استتین و بومرانی و قاسویا و اندال و اشورین و راجبورغ و اوسفریز و مورچیا برنجی و هوهنزولر و روپن و مارچیا و راولسبرغه و خوحستین و تفلنبورغ و سورین و لیخه و بوره و لردام قونتهسی و راونستین و روحوف و استادغرو و لاونبورغ و بوتوویا و ارایه و بردونک صاحبی و سائر نیچه اراضیلرک مالکی تر شوکتلو قدرتلو عظمتلو پادشاه ال عثمان معزز و مکرم دوستمز حضرتلرینک مساعده علیه جهانبانیلری مبذول بیوردیغندن وزیر اعظم و وکیل مطلق افخملریله ازباب استشاره مخصوصه مزدن رغبتلو ده رکسین نام مرخص کینه لری و ساططیله دولت علیه ابد پیوندلریله بینمزده عقد و تمهیدی مقرر و میسر اولان معاهده میمنت انجامک خبر مسرت اثری باعث سرور نامحضور و سبب محظوظیت عظیمه مز اولوب بو باده طرفزه مورث مسرت اولان (۱) عین تاریخده و عین مآلده بر مکتوبده صدر اعظمه یازلمشدر .

اسباب فقط بر اولیوب اشبو معاهده مبارکه وقوعنده امر تجارت تقریجی
ایله جانین رعایاسنک کسب منافع عظیمه لرینه وسیله اوله جفی امر بدیهی
اولمقدن غیرى روی ارضده موجود بالجمله دولک اعظمی اولان دولت
وفضائل بی نظیر پادشاهانه ایله موصوف انام وانوار سریر سلطنت سهیری
ایله ضیاپاش ابصار عالمیان اولوب اکبر عامه جهانیان اولان شهنشاه
معظم وشهریار بلند اقتدار حضرتلرینک دوستلری عدادندن معدود
اولدوغمزدن ذروه مباهات ایله مفتخر وعلاوه مفاخرت قرالغمز بر
امر قدیم الاشتیاقز ایدوکندن ناشی باعث ایتهاج عظیمه من بر معنی در
بناء علیه مواد معاهده نك طرفزه وصولی برله بلا عوق وتأخیر تحریر
ویدمن ایله تصدیق وتکراراً دارالسلطنة السنیه اولان محروسه قسطنطنیه یه
ارسال وتیسیری الزم وادای مراسم شکرانه سله اظهار محظوظیت
ومنونیت عظیمه من ابور امور مهمه دن اولمغه دولت علیه ابد پیوندلرینک
مصافات کرانه لاری الی الابد طرفزدن کمال اعتبار ایله مرعی و معتبر
طوتیلوب میانه ده منعقد اولان اتحاد حقنده بر درلو باعث ندامت
اولور برنسنه ظهوره کلمه جکنه طرفزدن صرف محصن اسنر
اولنه جغنی وعهد وتعهد و تصدیق ایدرک ترقیم نامه مخالفت علامه منزه
مسارعت اولندوغندن غیرى بوکونه مقاصد خیریه صفوت مشخونمزک
ادای رسم تشکرین دولت علیه اید پیوندلرینه تفصیلاً عرض و بیان
ایلك ایچون ادا ایشاره نصوصه من من مومى الیه فینه لرینه
خاصه تنبیه وتوصیه وسپارش ایشمزدرد و دولت علیه ابد قرارلرینک
دوستلغی حقنده واقع اعتبار عظیمه منزه زیاده اظهار واعلان واشاعه
ای بن مومى الیه کینه لاری در علیه مله کانه لرنده فوق العاده مرخص اورته
ایله چیلک زبه سیله مأمور وتعیین وبومثللو حرکتیز قرین استصواب
ملوکانه لری بیوریله جنده قطعاً اشتباهمن اولمامغله رتبه مذکوره ایله قبول
بیوریلوب هر احوالی بالمشافهه عرض وتقدیم وتفهم ایچون وقت بوقت التماس

ایدوکی ملاقاته رخصت واسممنز ایله افاده ایدم چکی بالجله موادده اعتماد کلی ملوکانه لری مبذول بیورلسی مکارم علیه پادشاهانه لرندن مرجو و متمنی در و کمال یمن و اقبال ایله بینمزده عقد و تمهیدی میسر اولان دوستلق و مصافاته اجرای لوازم تعظیم و اعتبار برله ارتقای اتحاد و موالاته بذل مقدر ایلسی مومی الیه کینه لرینک علاوه مأموریتی ایدو کندن ناشی کمال سعد و میمنت ایله طرح و تأسیس اولنان دوستلنگ مداخلنده توقف و مواظبت رواداشته پادشاهانه لری بیورلیوب الحاله هذه بزم بعده دولت علیه ابد بیوند لرینک حقنده واقع مخاطره نك اندفاعنه راجع معاهدات اتفاق و اتحادك انعقادینه حسن هم ملوکانه لری ارزانی بیورلسی رجای دوستانه مزدر و طرفینك اراضیلری اکثر چه بر بردن بعد مسافه ده بولنوب و لکن جانبینه دشمن اولان همجوار لرینك اتفاق لرینه نظراً دولت مزین بیننده دخی اتحاد بند اتفاق خصوصی امر اهم ایدوکی محاط علم عالم ارای جهان بانیلریدر و بزم دشمن اولان دول دولت علیه ابد قرار لرینک عدوی ذاتیلری اولوب بالجله اوروپانك سر بستیسنه مضر ترتیب گنند مکابرت صدندمه اولدقلری اوزره علم مزه واقع محاربه لرینک سبب حقیقیسی مجرد امور مزین ابطال برله همجوار لرینک حقنده و باخصوص اونه دن برو ارزوی دیرینه لری اولوب دولت علیه عثمانیه نك اراضیلرینه واقع مقاصد فاسده لرینی بلا مانع و بلا مزاحم اجرا ایتمکدر . بناء علیه باری تعالی حضرتلری استحقاق استقامت مزه توفیق ربانیه سنی احسان برله طرفزه استغراب اولنه جق مرتبه ده دشمن لرینك مأمول لرندن زیاده قوت اعطای بیورملرله التي سندن برو سالف الذکر عدولر مز و متحدلری اولان اکثر دول اوروپایه یا لکنز بز یمن و ظفر برله مقاومت ایتده بز و روی زمینده موجود ملوکلک شه نشاه اعظمی اولان دولت علیه عثمانیه مثللو پادشاه هالیشان حضرتلری کندو قوت قاهره سنی بزم قوم مزه الحاق و اتفاق بیوردقلری تقدیرده مأمول اولنیه جق بر نسنه یوقدر . شوکتلو

قدرتو عظمتلو شهنشاه معظم حضرتلرینک خدای متعال حضرتلری وجود مسعودلرینی خطاسزایلیه. بویله بمنون ومنتدار دوستکمز اولدوغندن غیری انشاه تعالی دوستلغی بلائمره دکلدنر. اساسی طرح اولنان امر مرغوبک ختامنه عوق و تأخیره حواز کوسترلیوب دولت علیه ابدی الدواملرینه لایق تدابیرک اجراسنه وقت موافقدر. بویله فرصت مناسبه هر بار اله کیرمز. بوتقریب ایله خالص الفواد و محب یکانه لرینی بلا محذور حفظ وصیانت ایدوب طرفینه عدو اولان دشمنلرمنزه ایصال جرح قاتل و جانبینک حقدنه واقع مقاصد فاسده لرینی ایمای واحده ایله ازمئه و افزویه دکین قطع و ابطال و توسیع حدود دولت علیه لری و ترتیب امر مصالحیه تحصیل استقلال برله انشاه تعالی بووجهله حامی کره جهان اعتباریله الی الابد مبارک اسم جهانداریلری موصوف جمله انام و معدوح عالمیان اولسی التماس درون صفوت نمونمزدنر. باقی طول عمر و دولت و شوکت برله سریر سلطنت مصیر پادشاهانه لرنده دائم و برقرار اولملری درگاه حضرت حقدن مرجو و متمنادنر. میلاد حضرت هبسی تک بیک یدیوز التمش بر سنه سی ماه حزیراننک اوائلنده و قرالغمزک یکریمی ایکنجی سنه سنده سلزیانک اسفدنیهچ نام قلعه سی قربنده واقع طابورکا همزده تحریر اولمشدر.

(دیوان هایون نامه دفتری)

۱۰

رکاب هایون حضرت شهریار بدن پروسیاقرالنه ایلچی و ساطتیه احسان و اعطا بیوریلان هدایای شاهانه بی محتوی یازیلان نامه هایونک تسویدیدنر.

جناب فرمان فرمای انس و جان و شهنشاه احدیت پناه ممالک امکان جلت عظمته عن حدود الزمان حضرتلرینک عنایت فیاضه بینهایتی و مقدمه خلیفه رساله و شهسوار عرصه نبوت سلطان الانبیا و سید الاصفیا محمد المصطفی صلی الله علیه و علی اله و اصحابه و سلمک بارقه معجزات جهانفروز خورشید بروزی برکاتیه بنکه عصابه الفخر بلدان و اقطار و تارک شرف

ممالک و امصار یعنی قبله جوامع عالم و محراب توجهات بنی ادم اولان مکة
مکرمه و مدینه منوره و حرم مسجد اقصی قدس شریف مبارکک خادم
و حاکمی و رشک انداز قلوب سلاطین جهان اولان بلاد ثلاثه معظمه که
اسلامبول و ادرنه و بروسه در انلرک و شام جنت مشام و مصر نادره العصر
بیهمتا و کلیاً عربستان و افریقیه و برقه و قیروان و حلب الشهباء و عراقین
عرب و عجم و بصره و لحسا و دیلر و رقه و موصل و شهر زور و دیاربکر
و ده القدریه و ایلات انحررم و سیواس و ادرنه و وان و مغرب
و حبش و تونس و طرابلس شام و قبریس و رودوس و کرید و مور
واق دکنز و قره دکنز و جزایر سواحلیله دیار اناطولی و ممالک روم ایلی
و خصوصاً بغداد دارالسلام و جمیعاً کردستان و روم ایلی و ترک و تانارستان
و چراکسه و قبارطیان و کورجستان و دشت قیچاق و ایلات تانار و سائر
اولحوالیلرده واقع هموماً صغناق و ولایت کفه اطرافنده واقع جمله اویماقان
و مضافاتیله عموماً بوسنه و قلعه بلغراد دارالجهاد و صرب حکومتی و انده
اولان قلاع و مصون و بلاد ارنودلق و بالتمام افلاق و بغداد و اطرافنده
شام معائن و مغور و تعریف و توصیفدن مستغنی نیجه بقاع و قلاع
و امصارک پادشاه معدلت پناهی و شهنشاه نصرت دستکاهی اولان السلطان
ابن السلطان و الحاقان ابن الحاقان السلطان مصطفی خان ابن السلطان
الغازی احمد خان ابن السلطان محمد شاه طرف هایونمدن اقتخار الامراء
العظام العیسویه مختار الکبراء الفخام المسیحیه مصلح مصالح جمایهیر البطائفه
نصرتیه صاحب ادیان حشمه و انوار صاحب دلائل المجد و الاعتبار حالا
پروسی قرانی و مارفر و یوس برنته بورق و روما امپراطور تخت پاش
ترکیوسی و هرسک و پرینچ و سلزیانک باش دو قهسی و سائر ولایتدک
حتممداری حشمتلو مکتلو فریده ریفوس ختمت عواقبه بالحیله الرشاد
و انبیه سبل انصواب و السداد توقيع رفیع هایونمدن راضل اولیجق
معلوم اولاکه مرجع سلاطین عظام در سرد خواتیر کرا اولان دولت

علیه راسخه الارکان عثمانی وسلطنت سنیه شامحه البیان جهانبانی به اظهار
 مراسم اخلاص و ابراز لوازم دوستی و اختصاص ایدن ملوک ستوده سلوک
 حقارنده وجوه عنایت واعطاف شاهانه و صنوف اعانت والطف ملوکانه
 مبذول و بیدریغ طوتلق اجداد ذوی الاجداد انارالله تعالی مراقدهم
 حضراتندن منتقل وموروث از قدیم شیمه کریمه وخصلت جمیله مستدیمة
 شاهانه مزدن اولدینی معلوم هالمیان اولغله بناء علی هذا سز کدخی بوندن مقدمجه
 تحریک سلسله اشنایی والفته مزید رغبت ضمننده اخلاص طویت برله اظهار
 دلائل خواهش و کرمیتکز لاجرم موجب اسعاف آمال ومرامکیز اولمق
 حسبیله التماسکز اوزره میانده طرح اساس دوستی وموالاة وتشید
 مبانی مهر ومصافاة بروفق دلخواه ومراد پذیرای استحکام وثبات اولوب
 ادای رسم تشکری مراعاتیله حالاستانه میمنت آشیانه مزده اورته ایلیچیلک
 رتبه سیله مقیم اولان ارباب استشاره کزذن قدوة امراء الملة المسیحیه
 ده رکسین ختمت عواقبه بالخیر وساطتیه تأکید مراسم تهاون واختصاصی
 حاوی بوندن مقدمجه فرستاده اولنان نامه دوستی علامه کزکز مضمون
 مصادقت نموندن حظوظ وافره حاصل وتحف وهدایا کز دخی متواصل
 ومقبول خسروانه مز اولوب بوسیاق اوزره طرف عالی الشرف ملوکانه مزه
 اظهار اولنان خلوص و صداقتکز کمال خواهش ورغبتکز طرفکز
 وسیله تراید اسباب انبساط و ذریعة توافر ودو ارتباط اولمق حسبیله
 تأسیس اساس مبانی استیناس اولمق اوزره خزانه عوارف شهنشاهانه مزدن
 مخصوصاً طرفکز تریتب وتفریق اولنان هدیة بهیة خاقانیزی تبلیغ
 وایصال واستفسار خاطر صفوت اشتمال ایچون خواجکان دیوان هایونمزذن
 سابقا اناطولی محاسبه جیسی اولوب دولت علیه مزده توقیعلک پایه سی
 ومنزلتی ایله شانی ترفیع واعلا واورته ایلیچیلک رتبه سیله منشور قدر
 واعتباری توقیع ووالا قننان معتمد واریب ورشید وادیب افتخار الاماجد
 ووالا کازم رسمی الحاج احمد دام مجده مأمور وتعیین قلمغین اشبو نامه

ولا علامة ملوكانه من اصدار ومومی الیه ایله تسیر وارسال اولمشدر .
 لدی الوضول مشهود اولان صدق و خلوصکمز مقتضاسنجه هدایای.
 شاهانه منک ایصاله مأمور مومی الیه لحاظه عین موانست ایله منظور
 ومشمول اولندقدن صکره بوجانبه ارخای عنان عودته اذن ورخصت
 ویریلوب فیابعد الی ماشاه تعالی طرف ملوکانه وجانب شاهانه مزیدن
 ملحوظ ومأمول اولان اخلاص ومودتک واختصاص ومحبتک یوماً فیوماً
 متزاید اولسنه طرفکزدن صدق عزیمت و خلوص طویت ایله میل ورغبت
 اولندقجه جانب سنی المناقب خدیوانه مزیدن دخی تتابع رابطه دوام وترادف
 استمرار و استحکامک استزانه واستقرارینه صرف جد اهتمام اولنه جنی
 مملوکنز اوله . والسلام علی من اتبع الهدی . فی اوائل م ۱۱۷۷
 (دیوان همایون نامه دفتری)

۱۱

وکاب شوکتصاحب خلافت پناهدین پروسیا قرانته ایلیجیسی وساطتیه کلان.
 نامه سنه جواب اولق اوزره یازیلان نامه همایونک تسویدیدر .
 جناب فیض بخشای واهب العطایا و خداوند خالق البرایا تقدمت ذاته
 وصفاته عن وصمة الحدود والانحاضرتلینک کرم بیغایتی وسیدالانبیا
 وسندالاصفیا حضرت محمدالمصطفی علیه وعلى آله واصحابه افضل الصلوة
 والسلامک سمو معجزات کثیره البرکاتیه بنکه اشرف البلدان والاما کن
 واسعدالامصار والمداین قبله جوامع عالم ومحراب توجهات بنی آدم
 اولان مکة مکرمه ومدینه منوره وحرم مسجد اقصی وقدم شریف
 مبارکک خادم وحاکی ورشک انداز قلوب سلاطین جهان اولان
 بلاد ثلاثه معظمه که اسلامبول وادرنه وروسه انلرک وشام جنت
 مشام ومصر نادره العصر بیهمتا وکلیاً عربستان وافریقیه و برقه
 وقیروان وحلب الشهباء وعراقین عرب و عجم وبصره وحلب
 ودیلم و رقه وموصلی وشهرزور و دیار بکر وذوالقدریه وولایت

ارضروم و سیواس و ادنه و قرمان و وان و مغرب و حبش و تونس و طرابلس شام و قبریس و ردوس و کرید و موره و اق دکز و قره دکز و جزائر و سواحلیله دیار اناطولی و ممالک روم ایلی و خصوصاً بغداد دارالسلام و جمیعاً کردستان و روم و ترک و تاتارستان و چرا کسه و قیاریان و کورجستان و دشت قیچاق و ایلات تاتاره دائر اولحوالیلرده واقع عموماً صغناق و ولایت کفه و اطرافنده کائن جمله اویماقان و مضافاتیله عموماً بونه و قلعه بلغراد دارالجهاد و صرب حکومتی و انده اولان قلاع و حصون و بلاد آرنودلق و بالتام افلاق و بغداد و حوالیسینده واقع معاقل و ثغور و تعریف و توصیفدن مستغنی نیجه بقاع و قلاع و امصارک پادشاه معدلت پناهی و شهنشاه لصرت دستکاهی اولان السلطان ابن السلطان و الخاقان ابن الخاقان السلطان مصطفی خان ابن السلطان الغازی احمد خان ابن السلطان محمد شاه طرف هایون خلافت مقرومندن افتخار الامراء العظام العیسویه و مختار الکبراء الفخام المسیحیه مصلح مصالح جاهیر الطائفة النصرانیه صاحب اذیال الحشمة و الوقار صاحب دلائل المنجد و الاعتبار حالا پروسیا قرالی و مارقربوسی برانده بورق و روما ایمپراطورینک باش قراریوسی و هرسک و پرنج و سنزبانک باش دووقهسی و سائر ولایتلرک حکمداری حشمتلو مکتولو فریده ریفوس ختمت عواقبه بالخیر و الرشاد و الهم الیه سبیل الصواب و السداد تویق ریفع هایونمز و اصل اولیجق معلوم اوله که ملجأ سلاطین عظام و ملاذ خواقین کرام اولان استانه رصین البیان راسخ الارکانمزه اظهار اولنان و فور صداقت و اخلاص مقتضاسی اوزره مجدداً عقد و تمهید و تأسیس و تآکید اولنان مراسم دوستی و مصافاتک تشکرینی مشعر سده سنیه و الامقاممزه مقیم ارباب استشاره دن معتمد اولان قدوة الامراء الملة المسیحیه ده رکسین ختمت عواقبه بالخیرک اورته الحیلک رتبه سیله اعتباری تمکین و در سعادت مزمده کما کان اقامتی مین و دولتین بیننده

تشیید دوستی و صفتی و تأکید اساس مسالمتی مشتمل رکاب مستطاب
ملوکانه مزه ارسال اولتان نامه خلوصانه و بر موجب دفتر هدیة
متخصصانه نین پیشگاه سریر شوکتصیر ملوکانه مزه ایلیچی مومی الیه
زمین بوسه سده مکارم عده پادشاهانه مزه شرفی احراز الیه تسلیم و تبلیغ
ایدوب قاعده قدیمه عثمانی و دیدنه مستدیمه جهانبانی اوزره بوندن اقدیجه
تبدیل جامه حیات ایدن صدراعظمز راغب پاشا وساطتیه نامه صدق
علامه نك عینی و ترجمه سی پایه سریر شوکتصیر خسروانه مزه عرض
و تلخیص اولنوب مفهومی محاط علم آرای شاهانه مزه اولمقدن ناشی
جوابی بر قاچ کون مقدمه تویعیلیک پایه سی و منزلی و سفارت الیه
اولطرفه ارسال اولتان افتخارالاماجد والا کارم رسمی الحاج احمد دام
مجده الیه تقدیم اولتان نامه هایون شاهانه مزه اجمالاً ذکر و اشعار
اولندیغندن غیری ایلیچی مومی الیهک درعلیه ملوکانه مزه اقامته اذن
و رخصت هایونمز و تأکید موالاته دائر عرض و اعلام ایده چی امور
و خصوصیه اعتماد پادشاهانه مزه بیدریغ بیورلمسی التماس اولنغله
التماسکز قرین قبول و مومی الیه ایلیچینک رتبه مزبور الیه استانه
سعادت مزه اقامته اذن شاهانه مزه مبذول قلوب انجق ایلیچی مومی الیه
یدیله ارسال و ابلاغ اولتان نامه دوستی علامه نك جواب خلت مالی ینه
الچی مومی الیه وساطتیه ایصال اولنمق عادت قدیمه دولت علیه و شنسنه
مستدیمه سلطنت سینه مزون اولدیغنه بناء علی وجه المعتاد تأسیس اساس
مبانی دوستی و موالات و تشیید بنیان آشتی و مصافات ضمننده نامه دوستی
علامه نك جوابی اولمق اوزره اشبو نامه هایونمز تحریر و املا و ایلیچی
مومی الیه تسلیم و اعطا و اولطرفه ارسال و اسرا اولنشدنر . لدی الوصول
ماینده مجدداً انعقاد پذیر اولان ضوابط مصافات و روابط مصادقت
و موالات لازمه سنجه عهدنامه هایونمزك شرایطی اولجانیدن وقایه
و محافظه سنه صرف سعی اولدیغنه جانب سلطنت سینه مزون دخی مراسم

صفوت و موالاته رعایت و تجار و رعایانک دخی هر حالده حمایت و صیانت
 و امن و سلامت لری خصوصه سعی و بذل همت و محافظه شرایط دوستی
 و مصالحه یه مراعاة ایله مایینده مستحکم الوکا اولان حبال ولا اشتمال
 دوستی نك محافظه سنه اهتمام اولنه جنی معلوم اوله . والسلام علی من
 اتبع الهدی . او اخرم ۱۱۷۷

(دیوان هایون نامه دقتری)

۱۲

رکاب مستطاب هایون حضرت شهرباری یه فریده ریقوس نام پروسیه قرالی
 طرفندن کلان مکتوبک (۱) ترجمه سیدر فی ۱۶ م ۱۱۷۸

مواضع مقدسه اولان مکه مکرمه و مدینه منوره و قدس شریفک
 حاکی و بلاد ثلاثه معظمه اولان قسطنطنیه و ادرنه و بروسه و شام شریف
 و بغداد و مصر قاهره و تماماً عربستان و عراق هرب و عراق عجم و بصره
 و لحسا و دیلم و عرفه و موزل و شهر زور و وان و دیاربکر و ذوالقدریه
 کوردستان و ایالت ارض روم و سیواس و اذنه و قرمان و افریقیه و حبش
 و تونس و طرابلس شام و قبریس و رودوس و کرید و مور و اق دکنز
 و قره دکنز جزائر و سواحلی و اناطولی و روم ایلی و ممالک تاتاریه و دشت
 قیچاق و ایالت کفه و اولحوالیده واقع اراضی و ایالت بوسنه و دارالجهاد
 بلغراد و تماماً افلاق و بغداد و سائر نیجه نیجه ممالک و سیه المسالک
 متعدد نك صاحبی و مالکی اولان پادشاه معدلت پناه شوکتلو قدرتلو
 عظمتلو سلطان ابن سلطان و خاقان بن خاقان سلطان مصطفی خان ثالث
 بن سلطان احمد خان بن سلطان محمد خان معزز و مکرم دوستمزر
 حضرت تلرینک پیشگاه هایون شهرباری لرینه بز فریده ریقوس که بضایت الله
 تعالی پروسیا قرالی و برانده بورغ مارغراوی و روما امپراطور لغنک
 آرخی قراری و پرنج هر سکی و سلزیه نك دوقه مستقلی و آراوزیه

(۱) عین تاریخده و عین مأله صدر اعظمه ده بر مکتوب کوندر لشدن .

و نوقسترو والتچیه نك برنج مستقلى وغلاج قونتهلكى وكلدريه ومنغده بورغ
 و اقلويه و بوليه و مونچيوم و استين و بومرانيه و قاسوبيه و واندال و مغابولى
 و فروسنه نك و دوقسى و نوريمبرغ بورغراوى و هالبرستاد و منده و قامين
 و وانداليه و اشورين و راجبورغ و اوستفريزيه و مورسيه برنجي و خوخنچولر
 و رويين و مارقه و راونسبورغ و خوخنستين و تكلمبورغ و اشورين و لفته و بوره
 و لردام قونتهسى و راونستين و رستوف و ستارغارد و لاونبورغ و بوتوويه
 و اراييه و بردا و سائر يرلك صاحبي و حاكمي نر . طرفز دن صحت كامله
 و دولت و شوكت دائمه پادشاهانه لرينك دعوات لايقهسى تقديم اولندقدن
 صكره محبانه عرض و اعلام اولنور كه شوكتلو قدرتلو عظمتلو پادشاه ال
 عثمان معزز و مكرم دوستمز حضرتلرى طرف باهر الشرف هايونلرندن
 تشريف و توقير اخلاصكارلرى ضمنده ارزاني بيوريلان سفارت رونق
 بخشلى نه مرتبه مقبولز اولدينى سنه سابقه كانون اولنك اوچنجي كونده
 صوب شوكتاب خسروانه لرينه تحرير اولنان نامه مودت علامه مز ايله
 تبين و تقديم اولنوب فى الحقيقه طرف مخلصانه مز دن عرض اولنان موالات
 و دوستى مقبول طبع هايونلرى اولدينى و ميانه مز ده مصمم اولان اتفاق
 و اتحادك متزايد تربيه و تقويهسى خصوصنده نيت ملوكانه لرينك ضمير
 خالصانه مزه موافقى عزتلو رسى الحاج احمد افندى اورته ايلچلرى
 جانب مخلصانه مزه تبليغ ايلديكى نامه ملاطفتمقرون هايونلرندن كمال شوق
 و ممنونيت ايله منفهم و معلومز اولوب اسم و عنوان پادشاهانه لريله ايلچي
 موسى اليك طرفزه عرض و تقديم ايلديكى هداياى بهيه جليله هايونلرى
 اشبونيت ملوكانه لرينك براهينى اولمق ملاحظه سيله فوق الغايه محظوظيت
 و انشراح قلب ايله متشكرانه مأخوذ و مقبولز اولمشدر . بناء عليه طرفزه
 اولان حسن ارادت و توجه خسروانه لرينى مشعر بو مثللو آثار مطبوعه
 و ادله واضحه لر ك ضمنده كال متدارى ايله حسب الامكان تشكريمز دركار
 اولوب جناب شوكتاب هايونلرى كرك فطانت و بصيرت و فضل و هنر

و کرک فر وقوت وشوکت ومکنک جهتیله اعظم سلاطین جهان اعتبار ایلدیکمزدن ناشی دوستی وتوجه پاشاهانه لرینی هر نسنه یه تقدیم وترجیح برله دولتینک غایت امورینه نافع وموافق اولان قیودات وروابط اتفاق خجسته فرجامک یوماً فیوماً تزیاید وارثقا واستقرار واستحکامی وحد امکانده ایسه ممنوع الانحلال قلمسی امرنده صرف ماحصل وسع ومکنک ایدم جگمزی مقابله سنده تعهد والتزام ایدم رز. ایلچی مومی الیه بنده لری دار سلطنت علیه لرینه راجعاً واصل اولدقده ضمیر مخلصانه مزده ثابت وبرقرار اولان خلوص طویت وحسن نیتمزی وامورمنک کیفیت واحوالی دخی وجه آتم اوزره افهام واشعار ایدم جکی بی اشتباهدر. ایلچی مومی الیه نزد اخلاصکاریده مکث واقامت ایلدیکی مدتده مأموریتی ظرافت وفطانت ایله تأدییه وتکمیل ایلدیکی اجلدن مستحق اولدینی وجه اوزره محبانه اعاده وارجاع اولتمغه شایان انظار عنایت آثار ملوکانه لری بیورلمق خصوصی طرف شاهانه لرینه توجه وسپارش اولنور. باقی سریر سلطنت مصیر ملوکانه لرنده طول عمر ودولت وشوکت برله دائم وبرقرار اولماری درگاه حضرت ذوالجلالندن متمنی ومستدعادر. میلاد حضرت عیسی نک بیک یدیبوز الشمس درت سنه سی ماه نینسانک اون آلتنجی کوننده قرالغمزک یکریمی دردنجی سنه سنده مقرر حکومتتمز اولان برلین نام شهرده تحریر اولنمشدر.

رکاب شوکتآب خلافتنا هیدن پروسیا قرالنه در علیه ده اقامته مأمور
اورته ایلچیسی یدیله کلان نامه سنه جواب اولوق اوزره بودغه ماذون عود
وانصراف اولان اورته ایلچیسی وساطتیه کوندلک اوزره یازیلان نامه هایون
مهاجتمرون ملو کانه تک مسوده سیدر .

جناب فیض بخشای عالم ایجاد تنزه ذاته عن وصمة الحلول الاتحاد
حضرت تلمینک علو عنایت بیغاتی وسیدالانیدیا وسندالاصفا حضرت محمد
المصطفی علیه وعلى اله واصحابه افضل الصلوة والسلامک سمو معجزات
کثیرة البرکاتیه بنکه اشرف البلدان والاما کن واسعد الامصار والمداین
قبله جوامع عالم ومحراب توجهات بنی آدم اولان مکة مکرمه ومدینه
منوره و حرم مسجد اقصی و قدس شریف مبارکک خادم و حاکمی و رشک
انداز قلوب سلاطین جهان اولان بلاد ثلثة معظمه که اسلامبول و ادرنه
و بروسه در انلرک و شام جنت مشام و مصر نادرالعصر بیهمتا و کلیاً
عربستان و افریقیه و برقه و قیروان و حلب الشهباء و عراقین عرب و عجم
و بصره و لحسا و ديلم و رقه و موصل و شهر زور و دیار بکر و ذوالقدریه
و ولایت ارضروم و سیواس و ادرنه و قرمان و وان و مغرب و حبش و تونس
و طرابلس شام و قبریس و ردوس و کرید و مور و آق دکز و قره دکز
و جزایر و سواحلیه دیار اناتولی و ساحلنه روم ایلی و خصوصاً بغداد
دارالسلام و جمیعاً کردستان و روم و ترک و تاتارستان و چرا کسه و قبارطیان
و کورجستان و دشت قیچاق و ایلات تاتار و سائر و اولحو الیلرده واقع
عموماً صغناق و ولایت کفه و اطرافنده کائن جمله اویماق و مضافاتیه
عموماً بوسنه و قلعه بلغراد دارالجهاد و احوالیسنده واقع معاقل و ثغور
و تعریف و توصیفدن مستغنی نیجه بقاع و قلاع و امصارک پادشاه معدلت
پناهی و شهنشاہ نصرت دستکاهی اولان السلطان ابن السلطان و الحاقان

ابن الخاقان السلطان مصطفى خان ابن السلطان الغازي احمد خان ابن السلطان محمد شاهر طرف همايون خلافتهمقر و نمزدن افتخار الامراء العظام العيسويه مختار الكبراء الفخام المسيحيه مصالح مصالح جماهير الطائفة النصرانيه صاحب اذبال الحشمة والوقار صاحب دلائل المجد والاعتبار حالا پروسيا قرالى ومارقرو يوسى برانده بورق وروما ايماطور لغتك باش قراريوسى وهرسك وبرنج وسلزبانك باش دوقهسى وسائر ولايتلك حكمدارى حشمتلو ومكنتلو فريده ريقوس ختمت عواقبه بالخير والرشاد والههم اليه سليل الصواب والسداد توقيع رفيع هايونمز واصل اوليجق معلوم اولاكه ملجاء سلاطين عظام وملاذ خواقين كرام اولان استان رصين البنيان راسخ الاركانمزه اولان وفور صداقت و اخلاصكز مقتضاسى اوزره استانه معالى اشياه مزده اقامت ايتك ايجون بعث وتسير اولنان محافظه كزه مأمور عسكر كزك ماجورى اولوب اطوارى مجرب ومظهر حسن ظنكز اولان قدوة امراء الملة المسيحيه يوخا خرستو فور دهسككين ختمت عواقبه بالخير اورته ايلجيلك رتبه سيله درعليه مه واصل اولوب كتورديكي نامه صداقت علامه وهديه متخصصانه كز داب ديرين سلطنت سنيه مز اوزره دستور اكرم ومشير افخم نظام العالم ناظم مناظم الامم مدبر امور الجمهور بالفكر الثاقب متمم مهام الانام بالرأى الصائب ممهد بنيان الدولة والاقبال مشيد اركان السعادة والاجلال مرتب مراتب الخلافة الكبرى مكمل ناموس السلطنة العظمى المحفوف بصنوف عواطف الملك الاعلى وزير اعظم ستوده شيم و وكيل مطلق صداقت علم محمد پاشا اداماه تعالى اجلاله وضاعف بالتأييد اقتداره واقباله وساطتيله بايه سرير شوكت مصير شاهانه مه عرض وتلخيص اولنوب ترجمه نامه خلوص علامه كزك مضمون مضافات نموننده ايلچي مومى اليهك مأمورتي مجرد طرف همايون ملوكانه مزه اولان ود درون مخالفت مشحونكزى تجديد و خلوص ضمير كزى تأكيد ودولتينه نافع لوازم دوستلق ومصافاتك

تزايد واستحكامي چون طرفكز دن عرض وانها سنه مأمور اولدني امور
 وخصوصه مساعده هايون مبذول قلمسي القماس ورجا اولنمش . التماسكز
 اوزره ايلچي مومي اليك رتبة مذكوره ايله استانه عليه مزده مكث
 واقامته اذن ورخصت ملوكانه من بيدريغ اولوب وبوندن اقدم درعليه مزده
 مقيم اولان قدوة امراء الملة المسيحية ده ركسين ختمت عواقبه بالخير دخي
 خدمت سفارتي مزيد آداب واستكانت ايله ادا و لوازم مصافاتي اتمام
 واجرا ايدوب طرفكزه مأذون عود وانصراف اولمغله اشيو نامه هايون
 شوكتمقروتمز شرفبخش صدور اولوب مومي اليه ايله ارسال اولمشدر .
 لدي الوصول ماينده انعقاد پذير اولان ضوابط مصافات و روابط
 مصادقت وموالاته لازمه سنجه عهدنامه هايونمذك شرايطي اولجانبدن
 وقايه ومحافظه يه صرف سعي اولدقجه جانب سلطنت سنه مزدن دخي
 حراسم صفوت وموالاته رعايت وتجار وزوارينك دخي هر حالده حمايت
 وصيانت وامن سبلامتري خصوصه سعي وبذل همت وبين الدولتين
 مستحكم اولان دوستينك حفظ وقايه سنده اهتمام ودقت اولنه جنبي
 معلوم اوله . والسلام على من اتبع الهدى . في اوائل و ١١٧٩

الفبا ترتیبی فهرست

اوست فریژیا ۲۸، ۲۸، ۲۰	آ، آ
ایمپریوم ۱۸، ۱۷	احمد ثالث (سلطان) ۳۲، ۲۹، ۲۸، ۲۳
ایران ۷	۴۰، ۳۷، ۳۵
ب، پ	احمد رسمی افندی ۳۸، ۳۶، ۳۳، ۲۶
باب عالی ۶، ۴، ۳	اناطولی ۴۰، ۳۷، ۳۵، ۲۸، ۲۹
بج ۱۸	اراسیه ۲۸، ۲۹
بردا ۳۸، ۲۸، ۲۰	اذنه ۴۰، ۳۷، ۳۵، ۳۲
بروسه ۴۰، ۳۷، ۳۴، ۳۲، ۲۹	آوستریا ۱۷، ۱۶
برلین ۳۸، ۳۱، ۲۱، ۱۹، ۱۱، ۱۰، ۶	آرژونیا ۱۹
برانده بورخ ۳۲، ۲۸، ۱۹، ۱۱، ۹	آفریقیه ۳۷، ۳۴، ۳۲
۳۷، ۳۵	آقی دکنز ۴۰، ۳۷، ۳۵، ۳۳
برقه ۴۶، ۳۴، ۳۲	ابراهیم پاشا (داماد) ۱۲، ۱۱، ۴
بصره ۴۰، ۳۷، ۳۴، ۳۲	ادرنه ۴۰، ۳۷، ۳۴، ۳۲، ۲۹
بغدان ۳۷، ۳۵، ۳۲	ارض مقدس ۹
بغداد ۴۰، ۳۷، ۳۵، ۳۲	اوضروم ۴۰، ۳۷، ۳۵، ۳۲
بلغراد ۴۰، ۳۵، ۳۲	ارلایه ۳۸، ۲۸
بندر ۳	ارنودلو ۳۵، ۳۲
بوسنه ۳۷، ۳۵	اسلامبول ۴۰، ۳۴، ۳۲، ۲۵
بوغازحصاری ۲۳	اسوج ۱۵، ۳
بوتوویه ۳۸، ۲۸، ۲۰	استه قیا ۳۸، ۲۸، ۲۰، ۱۹، ۱۶، ۱۴
بولیاچی ۱۹، ۹	استارغارد ۳۸، ۲۸، ۲۰
بواریا ۲۸، ۲۰، ۱۸	اسفندیچ ۳۱
بولیا ۳۸، ۲۸	الزبابت ۶، ۴، ۴
بولتاوا ۳	الکتور ۱۷، ۱۶
پومهرانیا ۳۸، ۲۸، ۲۰، ۱۹، ۱۳	افلاق ۳۷، ۳۵، ۳۲
پودوویل (قوت دو) ۱۵	انکلتره ۹
	اوکوست (اوجنچی) ۷

ن	لنفا ٢٠، ٢٨، ٣٨
	لهستان ٦، ٧
	لهیلر ٦
ناپولی •	
ناومبرخ ٢٠	
نوی قشتری ٣٨٤٢٨٤١٩٤٩	م
نورمبرخ ٣٨٤٢٠٤١٠	مارقه ٢٨، ٢٠
و	بهار ١٨
	محمد (سلطان) ٤٠، ٣٧، ٣٥، ٣٢
	محمدپاشا (صدر اعظم) ٤١
	محمد اول (سلطان) ٤
وان ٤٠، ٣٧، ٣٥، ٣٢	مدینه منوره ٤٠، ٣٧، ٣٤، ٣٢
واندالیا ٣٨٤٢٨٤١٩٤٩	مسجد اقصی ٤٠، ٣٤، ٣٢
والنکیا ٣٨٤٢٨٤١٩٤٩	مصطفای ثالث (سلطان) ٤٣٢، ٢٨٤٥
ورماجیا ١٧	٤٠، ٣٧، ٣٥
وهرژن ٥	مصر ٤٠، ٣٧، ٣٤، ٣٢، ٢٨، ٤١٩٤٩
ی، ه	مکه مکرمه ٤٠، ٣٧، ٣٤، ٣٢
	مفایولیا ٢٠، ٤٩
	مقدہ بورخ ٣٨٤٣٥٤٢٨٤١٩
	مغرب ٤٠، ٣٢، ٢٩
هاوده ٤	منده ٣٨٤٢٠، ٤١٠
هوہنزورن ٣٨٤٢٨٤٢٠	مورسی ٣٨٤٢٨٤٢٠
هوہنستاد ٣٨٤٢٨٤٢٠	مونچيوم ٣٨٤٢٨
یدی سنہ حربی ١٥	موصل ٤٠، ٣٧، ٣٤، ٣٢
یوخانس یورشوچتی ١٤٤١٣٤١١٤١٠٤٣	موره ٤٠، ٣٧، ٣٥، ٣٢

فهرست مندرجات

فردریق ویلهلمه دائر وثیقه لر

(۱۸ جاذی الاول ۱۱۳۳ — ۲ شعبان ۱۱۳۳)

صفحه	
۳	مدخل . . . . .
	۱. فردریق ویلهلمک آت ایسته مک ایچون سلطان احمد ثالثه نامه سی
۹	۷۶ ایلول ۱۷۲۰ . . . . .
	۲. صدراعظم ابراهیم پاشایه بومستله یه دائر فردریق ویلهلمدن کلن
۱۱	مکتوب، ۷ ایلول ۱۷۲۰ . . . . .
۱۲	۳. سلطان احمد ثالثک فردریق ویلهلمه جوابی ، اوائل شعبان ۱۱۳۳
۱۳	۴. صدر اعظم ابراهیم پاشانک فردریق ویلهلمه جوابی ، ۲ شعبان ۱۱۳۳

بویوک فردریقه دائر وثیقه لر

(۱۱۵۸ - ۱۱۷۹)

	۵. پروسیا و آوستریا سیاستنه دائر پروسیا باش وکیلندن صدر اعظم
۱۵	حسن پاشایه مکتوب ، ۱۰ حزیران ۱۷۴۵ . . . . .
	۶. بویوک فردریقک سلطان عثمان ثالثه جلوس تبریک ، ۱۸ کانون
۱۹	ثانی ۱۷۵۵ . . . . .
	۷. بویوک فردریقک جلوس تبریکنه سلطان عثمان ثالثک جوابی ،
۲۱	اواسط شعبان ۱۱۶۸ . . . . .
	۸. پروسیا ایله عقداولونان تجارت معاهده نامه سی ، ۲۴ ذی الحجه
۲۳	۱۱۷۴ . . . . .
	۹. تجارت معاهده سنک عقدی مناسبتیله بویوک فردریقک تهکر نامه سی ،
۲۸	۱ حزیران ۱۷۶۱ . . . . .
	۱۰. پروسیایه سفارته کوندریلن احمد رسمی افندینک بویوک فردریقه
۳۱	تقدیم ابتدیی نامه ، اوائل محرم ۱۱۷۷ . . . . .

صفحه

١١. بويوك فرهدريقدن سفيري واسطه سيلاه كلن نامه يه جواب ، اواخر
 محرم ١١٧٧
- ٣٤ . . . . .
١٢. احمد رسمي افنديك برليندن هودتي مناسبتيله بويوك فرهدريقتك
 كوندريكي نامه ، ١٦ نيسان ١٧٦٤ . . . . .
- ٣٧ . . . . .
١٣. سلطان مصطفىا ئالندن بويوك فرهدريقته پروسيا ايلچيسنك
 استانبوله وروديني مشعر نامه هايون اوائل ذ ١١٧٩ . . . . .
- ٤٠ . . . . .
- ٤٣ . . . . . الفبا ترتيبى فهرست
-

